

Roma Paulo Ryberiti Roma mahādu-ò

¹ Paulo jiary rare, tyritywidÿydure wahe. Jiary heka Jesuisi Kristu deòdu rare. Tii riwatare rybe tÿnydÿydumy ararekremy. Deuxu Rybewihikÿ wahidÿydumy ararekremy.

² Juhuu dori Deuxu rarybere Rybewihikÿ riwahinykemy. Deuxu rybedu mahādu kia rybe riritinyre, Ritidÿynatyhy-ki. ³ Kiamy heka Deuxu Riore rybe tyhydÿynamy rarybere, Davi riore riòkòreò wahe. ⁴ Deuxu Jesuisi Kristu rubu-ribi riixixadÿynyreu, tariòremy tahe riteòsinyre rurunatyhy-di. Jesuisi tahe inatyhymy Inynyry ihÿre. ⁵ Tii ruxetòena inydeereny riwahinyre. Irybe òraru-ki, jiaryboho aròirenkyemy watxireri. Ityhyna aritÿnynykemy judeukôdu mahādu-ò, tai tiiboho rityhynyrenykremy. ⁶ Kaiboho tule judeukôdu mahādu atxitenyteri. Tahe Deuxu ityhydÿyna mahādu atxitenyteri, Jesuisi Kristu ijoimy rÿirakemy adeereny rarybereki. ⁷ Ibutumy adeereny warybe rewahinyre, Kia Deuxu taijoimy remyremy mahādu wahe. Ruxetòena, ywina-wana adeereny-ò kanakemy watxireri, Deuxu inytyby-ribi tule Jesuisi Kristu iny wedu-ribi. Tii dori adeereny irybe riwahinyreki.

⁸ Umyreny Deuxu-ò réalàmahâre, atyhynaren-y-ò iny ibutumy roholamyhÿreki. ⁹ Deuxu-ò rexitòenymahâreu, anirenemy rarybehyyymy watxiwâhâre. Kia heka Deuxu rieryre, waworibityhy tahe jiary Deuxu deòdumy

rare. Iriòre Rybewihikÿ-di wahe. ¹⁰ Jiarÿ rexitòenyhyy watxiwähäre arorarenemy arakemy Deuxudeewikeki. ¹¹ Umyreny arobikemy watxireri, tai adeereny arelyykemy aõmydÿwihikÿõ Deuxu Tyytybytyhy. Tule kaiboho wadée tuu belyybenykre. Tai tahe atyhynaren-y-ki ityhymy relekre. ¹² Jiarÿ arawiòhenanykemy watxireri, tule kai biwawiòhenanykemy watxireri. Tai rikexideysanytyhykemy inatyhyna-ò. ¹³ Sõwemy heka arahyykemy watxiwähäre arorarenemy. Iribi nohõti losaõmy tahe wadi rarurunymyhyre aõbo, riwateònhyõhyymyhyre heka. Jiarÿ Deuxu dee waaõmysdÿyna awikemy watxireri ayreny-ki. Tai kaiboho ako-ò boikemy wadée awire, iwese ijõ judeukõdu mahãduko-ò ararybekremy watxireri wese. ¹⁴⁻¹⁵ Tuheka ibutu iny-ò ararybekremy watxireri, hãwã witxira witxira mahãdu-ò, tule. Iny mahãdu-ò aõkõre mahãdu-ò tule. Tuu ariwinykre ibutumy iny-ò, iny bedeeryrenyõ mahãdu-ò tule. Adeereny tule Rybewihikÿmy arelyykemy watxireri Roma hãwã ludu mahãdu-ò.

¹⁶ Jiarÿ dori Kristu Rybewihikÿ-ki araixÿruõtyhy. Irybe dori Deuxu ruru rare. Ibutumy iny rityhynykeki ritakemy ratxikre. Judeu mahãdu-ò juhuu nade tai tahe iuhe-ò judeukõdu mahãdu-ò. ¹⁷ Deuxu òbitina ratñynymy namyhÿde Rybewihikÿwo-ribi. Tyhyna-di ritelenyre tule tyhyna-di ihÿmyhÿre. Inyõ tyhyna-di òbitimy rÿikeki, tii ru-ruõtyhy, idi awimy rareki.

¹⁸ Deuxu yarana biu-ribi namyhÿde ibutu òraruna hudunamy. Iwidÿýdu hudunamy. Bina widÿýdu dori inatyhyna ribinanymyhyre,

raruinymyhyre Deuxu rybe ribynymyhyre?
 19 Deuxu eryna ibutumy iny-ò riwahinyre. Deuxule tamy riwahinyre. Tai timybo Deuxu raremy tahe tiiboho rieryhyymyhyre. Tai Deuxu aõhõkõmy risõnymyhyrenyre. 20 Juhuhukõle heka Deuxu aõmydõõnanamy iny robimyhyre idi tii tyhynamy tule rierymyhyre itõnyhõkõlemey, irurunahyy wahe. Aõu aõu kia ibutumy iny rierymyhyre, Deuxu widõõnamy iny robireki wahe. Tai tiu iny ixitxiõdõõna. 21 Rieryrenyre tii Deuxumy raremy. Tahe rexiwowydynyõhyre timybo iny Deuxu dee rexiwowydynymyhykemy wahe. Tamy àlânatyhy riwahinyõhyymyhyre. Idi rõhõtinymyhyrenyre Deuxu irayky rõhõtinymyhyre wesemy idi rõhõtinymyhyre. Irayky tahe reõsam y ratximahãre. 22 Tiibohole bedeerytyhymy ixidi rõhõtinyrenyre. Tahe itxõtele roire. 23 Deuxu rubutere rityhynykenawi tahe tiiboho heka ritxoo deuxuõ ireije riwinymyhyrenyre tatyhydõõnamy. Ibinamy heka mywese riwinymyhyre, nawii wesemy, iròdu wesemy, iròdu bedemy riradu-wesemy. Rexiòkamy riram y riradu wesemy tahe rityhynyhyrenyre.

24 Deuxu heka òraruna-ò riwahinyrenyre, itxõtenaren y òraru-ki. Iny òta òtadu mahâdu heka wiwanale aõota ixõruna riwinymyhyrenyre. 25 Deuxu inatyhyna dori tiiboho riwiuronyra ruina-ò. Ritxoo dee rexitõdenyrenyre, aõbo Deuxu riwinyre, kia. Deuxule iny reàlakõmyta ratximyhyrenyre.

26 Deuxutyhy tahe rityhynyõhyre, Deuxu ibutu widõõdu tiu riteàlânemy rakonananyõthy. Kia

òraru-ki òtaòtana nadē. Hāwyy, hābu-wana aõkõ roimyhŷre wideele heka aõhebo rotŷñymyhyre. Kia heka òbiti aõkõ rare. ²⁷ Tule hābu, hāwyy-wana aõkõ rōimyhŷre, wiwanale aõhebo rotŷñymyhyre. Òbiti aõkõ heka kia rare. Riwyrenykre kia òraru òwydŷýna, aõhökýmy dŷýnana wahe. Iny sohoji sohoji taaõbina ixýruna òraru-ki ixidee rimykre.

²⁸ Tõhõti heka Deuxu-txi reaõhyymyhyre. Tai tahe timybo ixideewimy riwinyrenykre roirenyre Deuxu-ribi. Tahe riwinyrenyre ibutumy aõbina binahakýle. ²⁹ Aõimy aõko ratximyhŷre aõbina bina-di roiremyhŷ: òtaòtana-di, aõbina binahaký-di, aõikökõ-di, rarekemy ixidee ririmyhŷre, teramy heka rŷira. Ihäru-di rŷira iny rubudŷýmy dori rõhõtinymyhyre, rarybehymy ratxirerimy ihŷre, ruidu nihiký ihŷre, ujõmo-di rŷira. ³⁰ Aõbinamy inymy rarybemyhyre, Deuxu derare, ixiluulerenyre, rexityhynymyhyre, òraru tõmyra riwinyrenyre, tyby tadi-wana rityhynyõhyre. ³¹ Irybe sohoji aõkõ heka rare. Iluunaõre, ibinatyhyre, inydee iruxetõeõre. ³² Deuxu rarybere: inyõ kia riwinykeki heka ruruke. Tiiboho kia rieryrenyre. Ihäre tahe aõhebo rotŷñyre. Kia sohojile aõkõ. Reysarenymyhyre iny witxira iherenyki aõhe rutŷñykreki.

2

¹ Tutyhy-ki aõkõramy rybeõmy. Kai dori tutyhyle òraru tewinymahãõte. Inyõ rybemy ywisidŷýna ijõmy rarybeke-wana ixilemy ywisidŷýna-ò rexityhenyke. Tii dori kia ibutumy tule riwinymyhyre ibinamy wahe.

² Inyō kia aõbina binahakŷ riwinymyhŷkeki, Deuxu ywisdŷña-ò inatyhynalemy tamy kòdòhonykre. ³ Kai tuleke —kiamy biwinykeki, Deuxu ywisdŷña-ribi mahenyötyhy. Kai dori ywisdŷñdumy texideòsintye ihâre tahe iòraru wesele tewinymahâte. ⁴ Deuxu ruxetòena sôwemy adi rexiruxetòenanyymyhŷre. Kia-di bexirâhkemy adi ratxireri, tiiemy ywimy aõna aõna bina riemyhŷre ratximyhŷre, awi heka adee rare. Kai aõbohe iribi õhõti rosakre kia heka arabedeòtiidŷñnymyhŷre. Arabedewodŷñnymyhŷre iòraru-ki. Kai aõbohe kia teeryõte? ⁵ Kai arybedŷñaeryõre rybe ijohona teeryõte õhõtiõre. Tai tahe Deuxu yarana ixideele tebutunymahâte. Ijõtxu Deuxu yarana txumykreu. Tai Deuxu ywisdŷñdu òbiti rexitŷnyny rŷikre. ⁶ Iny sohoji sohoji taaõna aõna myna aõmy rotŷñnykre, aõhebo rotŷñnymyhŷreki wahe. ⁷ Inyō aõwidŷñlemy ratximyhŷre. Tiiboho heka Deuxu wowydyna, Deuxu wohyna, Deuxu loosõna widŷñmy rarutaamyhŷrenyre. Tule iny rarehykykrena-di rarutaamyhŷrenyre. Imyna Deuxu tamyreny riõkre. ⁸ Kia ixidile röhõtinymyhŷre mahâdu tahe, Deuxu woxibrunale, yaranale ritakre. Tiiboho dori inatyhyna rityhynyõhyymyhŷrenyre, aõ òbitile aõkõ riwinymyhŷrenyre. ⁹ Aõhõkŷmydŷñnana, bedewona kanakre ibutumy aõbina bina widŷñdu mahâdu-ò, judeu mahâdu-ò juhuu idi judeukõdu mahâdu-ò. ¹⁰ Wowydyna, àlâna, ywina tahe kanakre aõwiwhikŷ widŷñdu mahâdu-ò judeu mahâdu-ò juhu delemy idi judeukõdu mahâdu-ò. ¹¹ Deuxu-ò heka ibutumy iny wiwese rare.

12-16 Tii heka aõhõkõmy risõnykre ibutumy iny òrarudu mahãdu. Moisesi bede ywina ihoõrehãrele tii rurukre. Judeukõdu mahãdu heka Moisesi bede ywina rybe ijõkõre. Tahe bede ywina iny rierykeki, idile Deuxu iòraruna riywinykre. Inyõ Deuxu bede ywina rybe roholare tahe rityhyntyõre, kia tahe Deuxu dee ibinatyhyre. Ibutumy kia iny rurukre, òtÿy iraykywokile aõbo ibinare, aõbo òbitire rierymyhÿreki. Deuxu bede ywina wesemy heka iraykywo-ki ratximyhÿre. Iraykywydyna rexinohõtinymyhÿre ada dexiòbitidÿñymyhÿde, Rybe wimy rarybemyhÿre Jesuisi Kristu heka hãbu aõmydÿña ritÿnynykre imyna timy rarekremy. Deuxu dori iteradÿydure.

17 Kaiboho, judeu mahãdu, texinohõtinytenyta ibutumy awiremy aDeuxureny-wana. Tii adeereny bede ywina rybe riwahinyreki, tii abiòwatyhy rareki. **18** Kai heka aõbo Deuxu-ò awire teeryte. Aõbo ibinare, teeryte. Uladuule ibede ywina rybe teeryte, tai òbítityhyle adeereny awire. **19** Kai Deuxu-ò nonana bitÿnynyke iny ruetà mahãdu-ò dori, kia teerytyhytenytek. Ixi-di tahõtinytenytek. Iwese, kaiboho loosõna wesemy toitemahã ixi-di tahõtinytenyte. **20** Tule kia ixi-di tahõtinymahãte. Kai bede erydÿydükõdu mahãdu erydÿydumy atxiterimy ixidi tahõtinymahãte. Uladu erydÿydumy atxiterimy ixi-di tahõtinymahãte. Kai bede ywina rybe tyyritiõ dire. Kia adee ibutumy inatyhyna rare bedeerydÿña. **21** Kai iny erydÿydumy atximahãte. Timyreki kai texierynanyõmahãte. Kai wasimy aõkõ tòerydÿñanymyhÿte.

Timyrekeibo tawasinymahäte. ²² Kai hääwy
 òta aökõ tetÿnynomahäte. Timyrekeibo kai tuu
 tatÿñynomahäte. Suritxoo dee àlana deramy
 iximy tarybemahäte. Aõhererekibo erydÿý-ribi
 aõmydÿýnana tewinymahäte. ²³ Kai bede ywina
 rybe luumy iximy tarybemahäte. Kai Deuxu-di
 texixiwedenymyhÿte. Ihäre tahe bede ywina rybe
 tetyhynyöte. Kiawese Deuxu texirudÿýnomyhÿte.
²⁴ Iwese juhuu riritinyre wese wiji roimyhÿre:
 —Aòraru-ki tahe bedemy iny rÿira Deuxumy
 aõna aõnabinamy rarybemyhÿre. ²⁵ Kai bede
 ywina rybe bityhynykeki, ötyky resynadike,
 awire judeu mahädu dori rare. Tahe bede
 ywina rybe bityhynyökeki, ötykyresyna adee
 aõ aõkõre. ²⁶⁻²⁷ Iwesetyhylemy iny rare tõtyky
 resynaõ mahädu. Tiiboho bede ywina rybe
 rityhynykeki, tõtyky resyna-di mahädu wesemy
 roirekre. Judeukõdu mahädu heka bede ywina
 rybe rityhynykeki, kia adee ixýruna rare. Kaiboho
 dori Deuxu bede ywina rybe tetyhynyöte ötyky
 resyna dire härele. Bede ywina rybe dire härele.
²⁸⁻²⁹ Inyõ judeu mahädu wesemy ihÿre. Ihäre
 tahe judeu mahädu inatyhy aökõ rare. Tõtyky
 resyna-di judeu mahädu inatyhy aökõ rÿira. Judeu
 mahädu inatyhy tawokihyyle kia idi rÿira. Iwesele
 notyky resynadÿýna kia rÿira. Inywokihyyle rare.
 Aõ bede ywina rybekile aökõ tuu rÿire inyrayky
 wydynadile kiawesemy inyõ rÿira. Hääbu-ribi
 wowydynamy ritaõtyhy. Deuxu ribile ritake.

3

¹ Tibohe judeu mahädu deewinare. Notyy
 resynale tamywina. Kia aõbo ibuturatyre

awire judeu mahādumy rareki? ² Inatyhy rare, sōwemy, Deuxu dori tamy juhu Ritidŷyna riwahinyre. ³ Inyō rityhyynyōre-wana kia riwiuronyōhyymyhŷre Deuxu heka òbiti rare. ⁴ Inatyhy urenanamy Deuxu raremyhŷ. Iny mahādu tahe roidumy rŷiramyhŷ. Iwese ritina-ki roire wese Deuxumy rarybereri: —Kai arybe òbitina-di atximahâte urenana wahe. Inyō araurihikeki, kai inatyhyna-di biòlòdŷnykre. ⁵ Inyboho òbiti aõkõ roire. Kia tahe Deuxu òbitina riteòsinyre. Timykibo Deuxu inydee aõhõkŷmydŷñana riwahinykre. Mobo heka kia òbitimy aõkõ rarybekre. Jiarŷ hâbu rayky-di wese rarybereri. ⁶ Kia òbiti rare. Kiaweseõkeki timybo Deuxu bede aõhõkŷmy dŷñana riwahinykre. ⁷⁻⁸ Kai tarybete: —Jiarŷ raruira. Urile kia Deuxu inatyhyna reteòsinyre. Aõherekibo Deuxu aõhõkŷmy riwasynyre. Kiarybe iwitxira rybewesemy rare: —Ibinamy rakatximyhŷkeki, awihikŷ kia-ribi ròhonykre. Aõkõre, kiamy rybedu mahādu aõhõkŷmy dŷñana ritamyhŷkre. Kia riki wamy rarybere, ruimy wahe.

⁹ Aõhe aõbohe, inyboho aõbo inywitxira-ribi awityhyrenyre. Aõkõre. Jiarŷ reteòsinymahâre ibutumy judeu mahādu, judeukõdu mahādu ibutumy òrarudu roire. ¹⁰ Kiamy Tyyriti-ki roire: —Tiu heka inyō òbitiõre. ¹¹ Inyō heka Deuxu rieryõhyymyhŷre. Timy heka riòryõhyymyhŷre. ¹² Ibutumy iny rexiononymyhŷre Deuxu-ribi wahe. Aõmy aõkõ tiiboho rexiwinyrenyre. Iny riuhedŷhyymyhŷre aõbo awiré. Sohoji aõkõ aõhebo rotŷnyre aõbo awiré. ¹³ Ibòtòijò

heka rubuwabede iraymy roimyhŷre ròwese rare. Tiiboho iny itxenadŷŷdu rare. Irybe heka hemylalatyhyju wese rare. ¹⁴ Aõbina binahakŷlemy heka inymy rarybemyhŷre. ¹⁵ Iti heka teyrewe rare hâlubu txiwimy iny rubudŷŷmy tule. ¹⁶ Titxibo ramyhŷre-wana heka aõbina binanale riwahinymyhŷre, aõhõkŷle ririmyhŷre. ¹⁷ Tiiboho dori ywimyno rieryõmyhŷrenyre. ¹⁸ Deuxu lau heka ruberuõtyhymyhŷrenyre, Deuxu rityhynyõtyhy.

¹⁹ Bede ywina rybe heka tatyhydŷŷna mahâdu-ò diôde. Kia tahe inyboho rieryrenyre. Tai heka iny rexitxiõnyõtyhy Deuxu-ò. Tai heka ibutu dee aõhõkŷmy dŷŷnana-ò riywinymy rŷikre. ²⁰ Bede ywina rybe-ribi iny ibutumy rieryre ibinamy ratxireri. Inyõ heka bede ywina rybe heka rityhynyõhyre. Tai tahe inyõ kia-di rexitaõtyhy iywina òraru-ki.

²¹ Wiji tahe Deuxu òbitina ratŷnynymy ihŷre bede ywina rybe-ribi lahitzimy. Ihetxiu rybedu-di kia ritŷnynymy ihŷre bede ywina rybe ritina-di. ²² Deuxu riòbitidŷŷnyra. Ibutumy Jesuisi Kristu tyhydŷŷdu kanakre. Deuxu dee dori ibutumy bede bede ludu wiweselere. ²³ Ibutumy raõrarunymyhŷre. Deuxu òbitina tamy rauhenymyhŷre. ²⁴ Deuxu taruxetõena-di ibutumy riòbitidŷŷnyre Jesuisi Kristu tarasadureki. Tii iny-ribi iòwydimy aõ rexitõenyõhyre. ²⁵ Deuxu Jesuisi-di rubuna iny òraru riixâwididŷŷnyre iòwy tii riòwynara, iny kamy rityhynykemy. Kawese-ki Deuxu òbitina ritŷnryra. Juhuu Deuxu iny òraruna-ò reteheõmyhŷre aõnityhymy iywisidŷŷna

direki. ²⁶ Tahe wiji inyòraru-ò retehemyhŷre riixāwididŷnykemy. Tai tahe tii òbitire tule Jesuisi Kristu tyhydŷdu òbitidŷdure. ²⁷ Mobo Deuxu-ò rarybekre jiarŷ awiremy? Aõkõre, inyõ rarybeõtyhy. Bede ywina rybe tetyhynyôte. Deuxu iny òbiti widŷdure, ibede ywina ywidŷy aõkõre. Inatyhynadile awityhymy iny rare. ²⁸ Kiamy tahe raraykynyre iny ityhynadile riòbitidŷnyke bede ywina rybe ywidŷy aõbo? Aõkõre! ²⁹ Deuxu aõbo, judeu mahâdu Deuxu sohojile rare? Aõkõre, judeukõdu mahâdu-ò tule Deuxu ihŷre. ³⁰ Deuxu sohojile rare. Iny wiwanale riòbitidŷnykre judeu mahâdu judeukõdu mahâdu-wana. Ibutumy ityhyna òraru-ki riòbitidŷnyke.

³¹ Ityhyna aõbo bede ywina rybe riixāwididŷnyra? Aõkõre, bede ywina ihâre rŷire.

4

¹ Timybo ararybekre inytybyreny Abraõmy. ² Aõbo riwinyre aõkõ idi rexioòbitidŷnyre. Tai tahe rexityhynyke inyko-ò. Tahe Deuxuko-ò aõkõ. ³ Kamy heka Ritidŷyna-ki roire: — Abraõ heka Deuxu rityhynyre taile tahe rexioòbitidŷnyre. Deuxu dee tii òbitityhy rare tii rityhynyrekile. ⁴ Iny aõmysŷdŷdu raòwymyhŷke iaõmysŷdŷna myna. Urimy aõkõ dori raòwymyhŷre taaõmysŷdŷnaòwyle dori ritamyhŷre. ⁵ Inyõ rityhynymyhŷkeki, tii òbitina ritamyhŷre Deuxu-ribi. Deuxu dori òrarudu mahâdu òbitina widŷdu rare. Kia uriõno rare. ⁶ Davi heka juhuu riritinyre iwese teysatyhymy iny rarekremy wahe. Deuxu dori òbiti mahâdu dee riraykydŷnyre òbitimy roirekemy. Tii

ixidee aõ riwinyõre. Davi kiawese riritinyre:
⁷ —Teysatyhymy iny rÿirakemy Deuxu iòraru riixãwididÿnyreu tõhõti-ribi iòraru rosakeu.
⁸ Teysatyhymy iny rÿirakemy iòraru-txi Inynyry nohõti ijeraõmy ihÿkre. ⁹ Deysana aõbo judeu mahãdu sohojile riteysanymyhÿre ida judeukõdu mahãdu tule. Tulere! Inyboho dori rarybere: — Abraõ tyhynale tamy òbitina diwahinymyhÿde.
¹⁰ Tiubo tahe Abraõ òbitina ritare notyky resynako-ki ada ihewo-ki aõbo, ikoure. ¹¹ Juhuu dori rityhynyre idi ta notyky resyna tamy nade kia tyhyna Deuxu-ò riteòsinyreki. Tai tule òbitina Deuxu tamy riwahinymyre. Kia butu tyhydÿdu tyby wese rare, Judeukõ mahãdu wahe. ¹² Notyky resynako-ki òbitina ritare. Tõtyky resyna-dí mahãdu tyby wesemy riki Abraõ ratximyhÿre. Tiile tõtyky resynakõ-ki Deuxu rityhynytyhymyhÿre. ¹³ Deuxu Abraõ-ò rarybere tii ibutu bede bede wedu wesemy ratximyhÿre iriore iribi rimykemy. Tahe bede ywina rybe òraru-ki aõkõ tuu ihÿre, ityhyna òbitina òrarukile wahe. ¹⁴ Bede ywina rybe-ribi tybie tahe itarasadumy ratxikre, tai tahe inatyhyna aõ aõkõ rare. Aõbo Deuxu rarybere aõmy aõkõ rare. Tahe roirekre. ¹⁵ Bede ywina rybe dori Deuxu aõhõkÿmy dÿñnana diõde iny ribedeerynykemy. Teysana aõkõ wahe. Bede ywina rybekõki, timyki iny aõ ityhynyõna. Bede ywina rybe ijõõre-wana òraruna ijõõre. ¹⁶ Tahe inatyhyna-di sohojile iny aõna aõna wiwihihÿ ritamyhÿke. Tai iruxetòena-ribi nade. Tahe aõmybo Deuxu rarybere ibutu riòreriòremy tuu

rÿikre. Bede ywina rybe mahãdu tule bede ywina rybekõdu mahãdu-wana wiwana Deuxu rityhynyre. Abraõ riore wesemy ibutumy tai inyboho roire. ¹⁷ Iwese Ritina-ki roire wese: —Jiarÿ aratare ibutu inytyby wesemy mabekemy. Ibutumy iny rityhynyre-wana, iwese Abraõ rityhynyre wese, iwese-ki Deuxu ritake. Deuxu tahe rubu mahãdu riixixanymyhÿre rubu-ribi. Tii rarybekeu aõ aõkõ aõwesele tii aõ heka rare. Tii rarybere tule riwinyre. Abraõ heka Deuxu rybe rityhynyre. ¹⁸ Timy heka rariòrenykemy ixidee rôhõtinyõhyymyhÿre. Deuxu dori tamy rarybere: —Kai heka ariòkorereny sõwemy atximyhÿkre. Kai hãwã hãwã tybymy mabekre. ¹⁹ Abraõ tatyhyna ritxiõnyõhyyre. Timy heka 100 beòramy idi ratximyhÿre, ixãwire uladu-ribi ramatuarinyreki. Tule ihãwy Sara iuladu herina-di kõremy rôhõtinyre. ²⁰ Timy heka ritxiõnyõhyyre Deuxu Rybe. Rityhynymyhÿre Deuxu deàlana riwowydynyre. ²¹ Tii heka rierymyhÿre Deuxu irurudire irybe wesemy aõ rÿikemy. ²² Tai tahe Deuxu tamy òbitina tamy diwahinyde. ²³ Aõ iòraruki aõkõ kia ryberitina awimy raeryre, tamy sohojile aõkõ dori rarybere. ²⁴ Iny òraru-ki tule kia tuu roire. Iny tule inatyhyna-di òbitina ritakre. Inyboho dori rityhynymyhÿre, Inynyrÿ Jesuisi rubu-ribi ixixana widÿýdu Deuxu raremy. ²⁵ Jesuisi iòludu-ò iwahidÿýmy rara inyòrarurenkyi tai rurure. Tahe iny òbitina wahidÿýna-ò diixixanyde rubu-ribi.

5

¹ Jesuisi tyhydÿý òraru-ki Deuxu inyboho

rimyrenyre. Idi awimy rokoirekremy tii-wana, Jesuisi Kristu-wana wahe. ² Deuxu ruxetðenawo-ki inyboho rotamanymyhŷrenyre. Jesuisi Kristu tyhydŷñna òraru-ki tamy rotamanymyhŷre. Deuxu loosòna worojuxanaõ-di rokoirekre. Tai inyboho reysamy ihŷre. ³ Inyboho bedewona-di hyy ihŷrenyre. Ihârele tahe inyboho teysarenyre. Kia dori iny riwiòhenenymyhŷre raròsòna ijödikemy ruru inydeereny riwahinykemy. ⁴ Inyboho rikiijerenyhyykeki, Deuxudeewimy rikiwinyrenyke. Deuxudeewina rikiwinyrenykeki, raròsòna rikitarenykre. ⁵ Iny raròsòna tarasana aõkõkeki, uritere rakabedewoõtyhy, Deuxuluuna dori inywo-ki ratxireri. Deuxu Tyytybytyhymy inydeereny wahidŷñna rare. Tii dori inyworenky-ki Deuxuluuna ritidire. ⁶ Iruruõmy inyboho roiremyhŷre awimy riwinykemy. Tai tahe Kristu inydeereny, inyboho ibinare hâre rurure, Deuxudeewireu. ⁷ Isirare inyõ hâbu òbiti dee ruruke. Tahe hâbu wiwihiķy dee òsana iny rurukre, kia heka irutaõre. ⁸ Deuxu tahe luunatyhy inydeereny diteònyde. Iny òrarudurenyre hâre, Kristu inykirenry rurure. Juhuu heka inyboho òrarudu roire. Ihârele Deuxu taluuna nihiky inydeereny diteòsinyde. Tai heka Kristu inyòrarurenky-ki rurure. ⁹ Irubuna òraru-ki heka Deuxuru-ò inyboho òbitimy ihŷrenyre. Irubuna tahe kia riwinyreki irumy inonana tahe iratyre rarekre inydeereny wahe. Deuxu ykarana-ribi Kristu dori iny ritamyhŷre. ¹⁰ Juhuu Deuxu òludu inyboho roire. Tahe wiji ibiòwamy inyboho roire, iriõre iny òrarurenky-ki rurureki, wahe. Wiji tahe

rybe òludu mahădu-ribi wiutàdànamy rŷire. Ibutu kia heka Kristu òraru-ki sohojile ture. Tai iny teysamy roire Deuxu rityhynyreki. ¹¹ Inyboho heka iwitxira Deuxu-wana ratximyhŷrenyre. Tai tahe reysamy ratximyhŷre. Inyboho Deuxu biòwamy ratximyhŷrenyre. Jesuisi Kristu Inynyrŷ òraru-ki heka ture.

¹² Hâbu sohoji òraru-ki òraruna bede-ki ralore juhuu, Adaõ òraru-ki wahe. Taile tahe rubu nade bede-ki. Idi ibutumy iny raòrarunyre. Adaõ òraruna-txi resereu, rubu ibutumy iny-ò resere. ¹³⁻¹⁴ Juhuu Adaõ rurure. Iribi tahe ibutumy iny rurure. Moisesi tule rurure. Tahe bede ywina òraru-ki aõkõ tiiboho rurure. Bede ywina dori Adaõ rubu hewo-ò Deuxu riwahinyre Moisesi-ò. Deuxu heka iny òrarunamy aõkõ rôhötinyre, tabede ywina dori kiau riwahinyõre. Adaõ heka Deuxu rybe rityhynyõre, tai tahe rurure iwese Deuxu rarybere wese. Tule iòraruna òraru-ki ibutumy iny raòrarunamyhŷrenyre. Adaõ heka Jesuisi-ò rakewesenanykre. ¹⁵ Tiiboho wiwanale aõ kabede-ò aõ diwymyhŷdenye. Adaõ heka rubu diwyde. Jesuisi heka runa diwyde. Adaõ heka sôwemy iny-ò rubu riwahinyre. Jesuisi tahe sôwetyhy-ò Deuxu ruxetòena riwahinyre, tarasana tamyreny riwahinyre. Òraruna sohoji-di heka Adaõ rubu riwahinyre ibutu iny-ò. Jesuisi tahe ibutumy iny-ò biu-ò hena riwahinskyemy ratxireri iòraruna sôwewe hârele. Umytuedeõna wahidŷýdu tii ratxireri. Kia awityhyre. ¹⁶⁻¹⁷ Inatyhymy Adaõ widŷýna ibinare. Jesuisi widŷýna heka awityhymy rare inydeereny. Inyboho dori Jesuisi-wana irumy ratxirenyre aõu aõu kowa bede

wihikŷ-ki, Deuxu òraru-ki. ¹⁸ Aõhõkŷmy dŷñana heka Adaõ widŷña diwyde ibutumy iny-ò. Jesuisi tahe òbitina diwyde ibutumy inydeereny. ¹⁹ Adaõ heka Deuxu rybe rityhyñyõre. Tai iny sõwemy òraruna-txi resere. Jesuisi tahe Deuxu rybe rityhyñyre. Tai iny sõwemy heka òraruna-ribi ritare. ²⁰ Deuxu tabede ywina rybe riwahinyre. Tai tahe iny aõbina rierymyhŷre. Òraruna-di sõwemy ihŷreki, tai Deuxu ruxetõena sõwetyhymy ihŷre. ²¹ Juhuu òraruna ratximyhŷre iny umyreny-ki. Inydeereny rubule riwahinyrenyre. Wijile tahe Deuxu ruxetõena riwahinyre inyumyreny-ò, inyraykyreny-ò. Òbitina inydeereny riwahinyre Deuxuko-txi. Jesuisi Kristu Inynyry òraru-ki heka, umytuedeõna inyboho ijõdire.

6

¹ Timykibo Deuxu inydirený rexiruxetõenykeu watxireri Deuxu ire inydirený raruxetõenykemy ire rexiòrarunanyhyhŷre hârele. Timyki tuuõna. ² Aõkõhyre. Inyboho heka òraruna dee rubumy ihŷrenyre. Timykibo iny ihyymy òraruna-txi reke-seke? Aõkõhyre. ³ Jesuisi Kristuni-ki inyboho raratisebenyre, Tule Jesuisi rubu-my ratisebe-ò rururenyre. Kia teerytenyte. ⁴ Tiu inyboho risebenyre Jesuisi òraru-ki, tii-wana inyboho rurure. Tai iru týmyra-di inyboho ihyre. Iwese Deuxu taruru-di Jesuisi riixixadŷñyre wese tule inyboho iru tymyra-di rokoireke. ⁵ Iwese tii rurure wese, inyboho tule rukurenkyre òraruna dee. Iwese Kristu rexixadŷñyhe wese inyboho tule òraru-ribi ixãwira tii-wana rarehyykremy.

⁶ Iny umy tyby tule rurure Kristu itxeò-ki. Tai inyboho heka òraruna deòdumy aõkõ ihýrenyre. ⁷ Inyõ rurukreу, tii òraruna-ribi ixãwimy ihýre. ⁸ Inyboho Kristu-wana rurukeki, tii Kristu-wana irumy ratxikre. ⁹ Kristu rexixare tii ixyby ruruõtyhy. Rubu ixyby tamy reaõtyhy. Kia tahe inyboho rieryrenyre. ¹⁰ Jesuisi rurureu, iny òraruna ixãwina rubulemy rurure. Wiji tahe irumy ihýre Deuxudeehyy. ¹¹ Tule kai arumy atximahãte Deuxu dee iny aõbina bina-ò taruteki rubuwesemy arumy tahe Deuxu-ò. Innyrýreny Jesuisi Kristu tyhydýÿki. Kiawesele mohõtinyke Deuxu dee, Jesuisi Kristu dee wahe.

¹² Kaiboho dori Jesuisi Kristu-wana atximahãtenyte. Òraruna-txi ixyby besekeõtyhy. Ixideewimy aõkõ rikiwinyrenyke, aõ ibina wahe. ¹³ Aumyreny biwahinybenyke Deuxu-ò iwese iny iru týmyra-di ihýrenyre. Tai tahe òbitile biwinybenyke, òraruna-txi beseõtyhy aõ iyja aõkõ. ¹⁴ Òraruna rybe-ò ijohorenýomy. Tii dori awedu aõkõ rare. Deuxu ruxetòena-ò bexiweloromahãbenyke.

¹⁵ Aõbo tahe awityhyre. Ruxetòena òraru-ki aõbo rekexiòrarunymyhýke. Aõkõhyyre. ¹⁶ Òraruna rybe-ò heka bityhynybenykeki, òraruna deòdumy atxibenkye, rubu iôwy rare wahe. Deuxu rybe-ò tahe bityhynybenykeki, òbitimy boibenkye. Bexideòdunybenyõtyhyke òraruna bityhynybenykemy. ¹⁷ Wowydyna Deuxu-ò kanakemy watxireri. Juhuu kaiboho òraruna deòdumy ahãtenyte. Tahe wiji inatyhyna erydýÿna tetyhynytyhytenyte. ¹⁸ Wiji tahe kaiboho òbitina

deòdumy atxitenyte. Tahe Deuxu deòdumy wiji toite, tii ixideewimy timybo adirenykre. ¹⁹ Iwese juhuu òrarunawidŷ́na-ò texiwahinymahâte wese, wiji bexiwahinybenyke Deuxu-ò, òbitiwidŷ́na-ò wahe. Òbitimy rarybemahâre, itŷnytyhy kaiboho dori òhôtitmy toite aiximynatyhyrenyō òraru-ki. ²⁰ Òraruna deòdumy atxitenyteu, Deuxu tetyhyntyötenyte. ²¹ Kia aõmydŷ́nana wiji ixâruna adeereny rare. Aõbo tahe awimy juhuu tewinytenyte. Kia heka rubule riwahinymyhŷre. ²² Òraruna-ribi ixinamy atxitenyte. Kaiboho Deuxu-ò ibutumy texiwahinyte. Tai umytuedeõna tetatenyte. ²³ Òraruna òwy heka rubu rare. Inyõ òraruna riwinykeki, tii ruruke, kia òraruna òwy rare. Deuxu wahidŷ́na tahe umytuedeõna rare, Jesuisi Inynyrȳ rurureki wahe. Idi tiile-wana tukre.

7

¹ Waityhydŷ́du seriore, kaiboho bede ywinamy teerytenyte. Tai bieryke aõmybo ararybekre. Inyõ irulemy rariakekile, bede ywina tamy aõ rare. ² Arawesenanykre. Hâwyy heka ihâbu-wana ihymy ihŷre bede ywina myna. Hâbu rurukeki, tahe ixinamy ihŷre ijõ-wana roikremy. Hâbu ruruõkeki tahe, ixinamy aõkõ ihŷre, ijõ-wana roikremy. ³ Inyõ-wana roikeki, hâwyy wedenamy raninikre. Ihâbu rurukeki, tii ixinamy rarekre. Ijõ-wana roike. ⁴ Kia wese rare, waseriòreboho, ayreny-ki. Kaiboho bede ywina dee tarutenyte. Kaiboho dori ityhydŷ́du mahâdu atximahâtenyte. Kaiboho Deuxu hõrõ mahâdu atximahâtenyte.

Rubu-ribi ixixadu mahādu atximahātenyte, Deuxudeewina biwinybenykemy. ⁵ Juhuu ixideewile aõ tewinymyhŷtenyte, rubu aõmydŷñana wahe. ⁶ Wijile tahe bede ywina-ribi ixinamy inyboho roimyhŷrenyre. Iwese ihetxiu tyrityti bede ywina rityhynymy aõkõ ihŷreny, wiji Deuxu Tyytybytyhy aõmydŷñana inyboho rityhynyrenyre.

⁷ Timybo? Bede ywina aõbo ibinamy rare. Aõkõre. Ihoõkeki tahe òraruna jiarŷ arieryõtyhy. Bede ywina rarybere wasiõmy. Kiale reeryre aõbo wasimy rare, inyõ aõ arimykemy watxireriu, kia òraruna wasiweselemy rare. ⁸ Timyki, jiarŷ òraruna waerysyõna bede ywina tuu rarybekõkeki. Bede ywina dori aõbina binamy riwabedeerynyre. ⁹ Jiarŷ juhuu bede ywina reeryõre. Reeryre tahe aõmydŷñana binale wadée rarerenyre. ¹⁰ Deuxu heka bede ywina riwahinyre juhuu. Tamy ruru riwahinyre bede ywina wahe. ¹¹ Tahe bede ywina òraru-ki heka òraruna riwahinymy. Tai tahe õnosõna riwarubunyre. ¹² Kia bede ywina tahe awi rare, òbiti rare. Õnosõna awi rare. ¹³ Timybo rare. Òbitina aõbohe riwarubunyre. Aõkõre. Òraruna tiire. Tii tahe ibinatyhy rare. Bede ywina òraru-ki iny kia òraruna ibinatyhy reeryrenyre. ¹⁴ Bede ywina heka Deuxu Tyytybytyhy aõmydŷñana rare. Jiarŷ heka inyle rare, òraruna heka wawedu rare. ¹⁵ Aõbo warayky dee ibinarele, kiale rewinywâhâre. Aõbo awimy warayky dee rare, kia rewinyõhyyre. Aõhererekibo? Reeryõre. ¹⁶ Rexierymyhŷre aõbo rewinyymyhŷre. Reeryre kaa bede ywina awi rare. Tai heka rabedewomy watxiwâhâre.

Jiar̄y dori bede ywina bede ywina riti reerymy watxiwāhāre. ¹⁷ Retxiōnymy watxiwāhāre. Waruruōhyy heka watxiwāhāre. Aōwi ariwinykeò. Òraru heka iòhòmy waribi ratximyh̄re waruru ratyre ratximyh̄re waribi. Tai heka òraru rewinymahāre. ¹⁸ Waumy ehetxina tahe ibinatyhy rare. Aōbo awi rare heka ariwinykemy rewisñywāhāre ta heka rewinyōhyywāhāre. Aōwi rewinyōhyymahāre! ¹⁹ Jiar̄y rarurunymahāre heka aōbina ariwinykōkemy. Tahe ihārele heka rewinymahāre. ²⁰ Reeryrehe aōhebo rat̄yñnymyh̄re. Jiar̄y ixiòrarudŷy waòraruna wadi raitxŷteitxŷtenymyh̄re. ²¹ Deuxudeewimy heka ariwinykemy watxiwāhāre. Tahe araòrarunyhyymahāre. ²² Waumyt̄myra rarurunytyhymahāre Deuxudeewi widŷyna ariwinyke. Awityhy rare wadee. ²³ Ijō tahe waumywo-ki, waraykywo-ki, ratximyh̄re, waumyehetxina waki ratximyh̄re. Wadi rarurunymyh̄re riwamymy ratximyh̄re. Aōbina widŷmy heka wadi rimymy ratximyh̄re. Reòludunyōhyyymyh̄re waraykymy heka rahañnamymyh̄re. Aōwesele heka tuu rahañnamymyh̄re, riòludunyōmyh̄reki wahe. Raraykynamahāre warayky-ki, Deuxudeewimy watxikemy. Tule tahe reerymahāre òraruna deòduō jiar̄y rare wahe. Waumyt̄myra tahe wadee rarybemyh̄re òbitimy aōmydŷnana ariwinykemy. Waumyehetxina tahe kialemy wadee rarybemyh̄re —òraru ariwinykelemy. ²⁴⁻²⁵ Tai heka urile warayky raleileinymyh̄. Mobo riwatake waumyehetxina bina bina

aõmydÿñnana-ribi? Deuxudeewina-ki, Jesuisi Kristu Inynyry heka iximynamy riwatakre. Tii riwateònymy wadi rarekre. Wowydyna tamy ariwahinykre.

8

¹ Tai heka Jesuisi Kristu tyhydÿdu mahädu rubutyhy-ò heka raõtyhy. Deuxu heka tii ritarenyke tii-wana rarehyyke. ² Deuxu-ò Tyytybytyhy dori warurutymyra-di riwarurudÿñnytyhyre. Rubu-ribi dori Jesuisi Kristu riwatare ixinamy ararekemy. ³ Inyboho heka Deuxu Bede Ywina rieryrenyre, Moisesi tyritina wahe. Tii heka iny òraruna-ribi iny ixinamy ririradÿñnymyhÿre. Jesuisi Kristule, aõbo, òraruna ruru rahumyhÿre. Aõma rakahurenyõtyhy heka iny rururenysi aõma òraruna ixitawo-di. Rikityhynyrenyõtyhy heka aõma ixitawo-di aõbo bede ywina Tahe Deuxu tariore diteònyde iny umyrenywesemy wahe. Tiu heka iòrarunaõhyre. Tai heka rexiwahinyre iny òrарurenys-ki. ⁴ Tai rikityhynyrenyke aõma Deuxu bede ywina. Iny nohõtireny rosake aõbo umy ehetxinareny inydeereny rarybemyhÿré. Ijohonarenymyta, irybe-ò, Deuxu Tyytybytyhy rybeòle rokoholamyhÿreny. ⁵ Aõbo Deuxudeewimy biwinybenykeki, tai Deuxu Tyytybytyhy rybeòle heka iny roholamyhÿke. Ixideewimy widÿýmy burubenykeki tahe, aõwaxina boholabenyke umyehetxina rybe-ò. ⁶ Deuxu Tyytybytyhy rybe-ò ijohona heka iny umytýmyra-ò ridymyhÿre, umytuedeõna-ò, ywina-ò. Umy ehetxina rybe-ò iny rohola wana, tahe rubu-ò iny ridymyhÿre.

⁷ Umy ehetxina dori aõma rare, Deuxu òludu. Deuxudeewimy aõkõ heka riwinymy ihýre tiu riwinyötyhy. ⁸ Inyõ ibutumy òraruna ixideewimy riwinykeki, tiu heka Deuxudeewina riwinyötyhy. ⁹⁻¹¹ Kaiboho tahe kiawesemy aõkõ heka toite. Deuxu Tyytybytyhy heka aworenky-ki rasñymyhy. Tai heka umytõmyraõ heka kaiboho ijõdirenyre. Deuxu Tyytybytyhy heka kaiboho ijõdirenyke. Inyõ Deuxu Tyytybytyhy ihoõkeki, tiu tii ityhydýdu aõkõ rare. Aumytyhy heka rurukre aòrarunaõ direki wahe. Atyytyby tahe iruhyyym ratxikre, Kristu dori aòraruna riixãwididýnyreki wahe, Deuxu araõbitidýnyre wahe.

¹² Tai waityhydýdu serioreboho. Umy ehetxina rybe-ò uritere ijomonarenymy. ¹³ Irybe deradýna-ò beobybenykeki, kaiboho heka burubenyke. Aõkõkeki arurenymy mariabenycré, Deuxu Tyytybytyhy-di wahe. ¹⁴ Ibutumy Deuxu Tyytybytyhy rybe-ò roholamyhyre mahádu, tiiboho tahe Deuxu riore roire. ¹⁵ Deuxu rybemy bityhynybenyke. Deuxu Riore wesemy tahe bityhynybenyke, õbitimy atxibenycré, deòdu wesemy aõkõ wahe, buberubenyötyhy. Waha-my tahe marybemyhybenycré heka. Deuxu Tyytybytyhydile wahe. ¹⁶ Ijoirenymy rakatxirenycré. Aõmybo Deuxu Tyytybytyhy-di inydeereny roimyhýreki heka, tuu inatyhymy rakatximyhýrenycré inyboho iriore roiremy wahe. ¹⁷ Ibutumy aõbo Jesuisi Kristu inydeereny riwahinymyhyke heka, tule inyhõrõ reny heka rare. Iwese tii wowydyna iribi rikitarenycré, tii-wana heka aõhõkýmy rokotýnyrenycré.

¹⁸ Aõhõkýmy rokotýnyrenycré tahe aõnihikýmy

aõkõ rare, urihimyòle wahe. Inydeereny dori wowydynaõ kidiwahinykre, sõwetyhymy. ¹⁹ Ibutu bede bede aõna aõna riraõmy roimyhŷre, aõma-ò, Deuxu Riõre mahãdu ibutumy rubu-ribi ixixana kiditñnynykreu, rexixamy ibutumy rŷirakre idi biu-ò rirahukre wahe. ²⁰ Kiatxu tahe ibutumy bede bede raaõbinanyke. Iwese Deuxu juhuu riwinyre-ribi resere iny òraruna òraru-ki. Deuxu dori tuu bede riywinyre txioinyhe tahe, raròsõna rŷire, riwitxiranyke. ²¹ Rekeysarenykre heka Deuxu riõremy heka rakatxirenkyre. Tii ibutumy bede bede-ribi iny ritarenykre ibutumy òraruna-ribi, rubu-ribi. Ibutumy òraruna aõbina bina deòdu heka rexihukre. Deuxu ibutumy aõna aõna ritýmyranykre iwese tariõre itýmyrare wese. ²² Kaa wiji tahe ibutu aõna aõna aõhõkýmy rotýñnymy rŷira iròdu alòbòrõna, ibutumy heka uladu ijira dese wese heka riijemy aõna aõna rŷira. Aõma, ixixanatxu dehemynykõlemy roimyhŷreki wahe. ²³ Tiibohole sohojile aõkõ, tule inyboho Deuxu Tyytybytyhyre hâre, kia delemy inydeereny rawahinyre hâre, aõhõkýmy rotýñnymyhŷrenyre idi tiu Deuxu tariõremy risñyrenykemy riraõmyhŷre. Kia tahe inyboho riraõmyhŷrenyre. ²⁴ Inyboho dori tararòsõna-ki kawese awirenyre. Inyõ iraròsõna itýnykeki, aõbo tahe riraõmyhŷke. ²⁵ Tai tahe Deuxu rikityhynyrenyke rikiraõrenymy aõma, inydeereny tuu raryberé, rikitarenkyré. Rikiyrymy rikiraõmy rokorokomyhŷrenykre.

²⁶ Iwesele tahe Deuxu Tyytybytyhy heka iny riwiõhenanyrenykre. Inyumy aõmydýñnanareny heka aõhebo rotýñnymyhŷre txuõ txuõlemy

iny riwiòhenanymyhýrenykre. Inyboho riwiòhenanyrenykre aõma inyboho rierykõreki ixitòedýý. Deuxu Tyytybytyhy inydeereny dori rexitòenymyhýre tii inyboho heka aõmy rybe inyboho rierykõmyhýrenyre inydee risñnymy rarybemyhýre tuu. ²⁷ Inftybyreny heka ibutumy inyraykyreny, inyworenny, rierymyhýre. Tii heka rexitòenymyhýre inydeereny iny òbitinarenny-di, iny ywinarenny-di iny riixitòedýñymyhýrenyre. ²⁸ Ibutumy aõbo inydeereny rabededýñnananymyhýré heka inydeereny awire. Deuxudeewina heka rikiwinyrenyke inydirenny ratximyhýre Deuxu dori inyluurenry. Tii dori iny ridyre tariore wesemy. Tii dori kiamy juhuu röhötinyre. ²⁹ Juhudihikýle Deuxu röhötinyre mobo tamy rakemy. Tahe tiu rierymyhýre mobo aõma inyboho tamy kanakré. Tiu heka rierymyhýre timybo widi rarekré, tariore wesemy idi rarekré. Iriore heka sôwemy iseriore relekre. Iriore tahe juhuule ityhydýñdumy iuhe rýire, iseriore wesemy wahe. ³⁰ Tii heka inyboho rihitxinyrenyre. Tii heka ryrymyhýre tamy, kanakemy. Tii inyboho tamy ritehemynyreu, heka inyboho tamy ritehemynyrenyre. Iny òraruna-ribi inyboho riixãwidýñnymy Deuxu, Jesuisi, Deuxu Tyytybytyhy ywina heka inydeereny riwahinyre.

³¹ Ywimy rakatxirenykemy heka inydeereny röhötinymy ihýre. Wowydyna heka inydeereny riwahinykre. Timybo rakaryberenykre. Awire heka ibutumy. Nihikýre. Deuxu heka inyworenny-ki ratximyhýre. Tii heka

inydinodurenre. Inyòludurenŷhyre ratxirenke, sohojiō. ³² Ibutumy inydeereny riwahinskyre —inydeereny dori taRiòretyhy dori diwahinskyde. Diwahinskyde heka inydeereny rurukremy. Deuxu heka iny riixāwididŷnyrenre. ³³ Inyboho heka òbitimy ratximyhŷrenre tamy rakatxirenkyemy. Tii dori iny riwinyrenre òbitimy. Inyō rarybeõtyhy iny òbitimy aõkō ihŷre. ³⁴ Inyō heka inymyreny rarybeõtyhy rukururenkyremy. Jesuisi Kristu dori inydeereny rurure, iny òrarurenky-ki. Tii ixityre rubu-ribi rexixare inydeereny. Katahe ronymyhŷre Jesuisi heka rexitõenmy ronymyhŷre inykireny. Deuxu-ò heka iny riixitõedŷnyremy inydireny ronymyhŷre. ³⁵ Tiu heka rihitxinyõtyhy, aõma Jesuisi Kristu luureki wahe. Aõhõkŷmydŷñana dori rakatxirenky. Tii heka iny rirubunyrenke. Iny rama rirubunyrenke inieruõmy. Bede brebuwo-ki rakatxirenky. Inymyreny rarybemyhŷkre. iny rirubunyrenkyre. Ta Deuxu inywanarenhyhyy ratximy ihŷre. Tiu heka Deuxu-ribi aõ iny rihitxinyrenyõtyhy. ³⁶ Inyboho heka rubu riraõhyky ratximyhŷrenre, rexiywinyhykyle. Kia rikiwinyrenkyre aõma Deuxu luuna-di xiery —iwese budoeni tarubuna riraõmy rŷimyhŷre wese. Deuxu rybe inykorenry tuu relyymyhŷre. ³⁷ Taiki heka imahâdu-ribi rokotarenkyre. Kia òlona inyhõrõreny rare. Kristu dori inydeereny rurure. Aõ heka iny rihitxinyrenyõtyhy Deuxuluuna-ribi. Rubu dori iny rihitxinyrenyõtyhy. Umy tiu iny-ribi rihitxinyõtyhy. Ÿju dori tiu iny rihitxinyõtyhy.

Aõbinahaký heòty, rubu bina heòty dori tiu Deuxu luuna-ribi rihitxinyötyhy.³⁸ Aõ heka iny rihitxinyötyhy Deuxuluu-ribi. Biu wenonana dori, beheý ratyre, tiu Deuxu luuna-ribi iny rihitxinyötyhy. Wiji aõna aõna itõmo rahudi aõna aõna, aõtxi aõna aõna tiu iluuna-ribi rihitxinyötyhy.³⁹ Kia ibutumy wadée inatyhy rare. Jesuisi heka Deuxu inydeereny ritýmynymyhýre ibutumy iluuna iny òrarureny-ki rurureu.

9

¹ Kaiboho waijoireny, waityhydýýdu seriore mahãdu. Kristu hõrõ jiarý rare, inatyhy rare. Deuxu Tyytybytyhy, Jesuisi Kristu-wanale rierymyhýre kia inatyhy rare. ² Rabedewomy heka watxireri waijoi rityhynyõreki. Deuxu Tyytybytyhy kia rieryre. Txuõ txuõlemy, ruõ ruõlemy rabedewomy watxihãre. Txiole txiole aõmydýýnanamy adeereny ararybeke kaiboho tarasanaõ boibekemy. ³ Deuxu riwatxuhoke Kristu-ribi waijoi deròwymy, iwiòhedýýkeki. Jiarý heka ihyy arurukemy waijoi ityhydýýdukõdu mahãdu wahe ixi-di tamyreny rahõtinymy watxireri. Kia biu-ò hena ritarenykemy wahe. Tahe aõkõre heka. ⁴ Deuxu heka tamyreny sõwemy diwahinyde. Ihãrele tiiboho ijomona deramy rekoamahãrenyre. Aõma, rihitxinyrenyre heka taijoirenymy. Ridyrenyre heka bederahy-ò loosõna-ki biuwetykywo-ki. Tahe tamyreny rarybere tii iluurenymy. Tamyreny heka sõwemy aõ kidiwahinykemy idireny ratximyhýre. Tule tabede ywina rybe tamy diwahinyde. Tai tahe Deuxudeewina reeryrenyre. ⁵ Tamy heka

Deuxu wowydynaõ riwahinyrenykemy Deuxu teòduõ kanake tii tamy rarybere. Tybyreny dori ilahiboho dori rityhynyrenyre, tii Deuxu sôwemy rityhynyrenyre. Kristu tahe tule judeu mahâduõ ratximyhŷre, waijoi wahe.

6 Deuxu rybe inatyhytyhy rare. Sôwemy iny judeu mahâdu wese roire. Ibutumy tahe judeu mahâdutyhy aõkõ roire. **7** Ibutumy judeu Abraõ riore riore rŷira mahâdu aõkõ heka Deuxu riòremy rarekre. Deuxu heka Abraõ-ò rarybere: —Ijai riorele ariòkore rarekremy ijõ aõkõ. Ibutumy Abraõ riore, Ijai riore aõma ityhydŷýdu aõkõ roire. **8** Ijõ iriòrekõna mahâdu tahe ityhydŷýdu heka roire. Kia Deuxu rybe rityhynymyhŷrele heka ityhydŷýdu mahâdumy rŷira —judeu mahâdu tyhy wahe. **9** Juhuu tahe Abraõ-ò Deuxu rarybere: —Ahâwyy Sara, iriòredikre ijõ beõrâu wahe. **10-11** Iu tahe Ijai iriore hâwyy-wana herinanyreu, Rebeka-wana roire tahe inatxi uladumy heka Rebeka tamy kidiwahinykremy riywinyra. Ijau juhutyhy iriòredelamy reakre riywinyra. Ijõ tahe Ijaò ini rarekre. Kawese Deuxu rarybere uladu reakõule: —Jiarŷ heka Ijaõmy retamy rarybere Ijau aõkõ. Jiarŷ aõna aõna sôwemy tamy adiwahinykre. Deuxu kiamy rarybere Ijau reakõule. Tiu aõwiwhikŷ aõbina bina riwinyke aõkõ. Myle roireri. Deuxu riteðsinyre ijõ tarasanamy reake-ribi tahe ijõle tuu reare. Aõ uladu tuu riwinyreriki aõkõ Deuxudeewimy tuu riwinyre. **12** Juhuutyhy Rebeka-ò rarybere: —Idela taseriore deòdumy rarekre. **13** Iwese tyyriti-ki roire wese: —Ijaò iluure tahe Ijau aõkõre.

14 Aõmybo tahõtinyteri? Deuxu aõbo adee ibinare kia riwinyreki? Aõkõre heka. **15** Deuxu rarybere Moisesi-ò: —Jiarý heka awimy inyõdee ariwinskyre, tahe tuu ariwinskyre. Inyõdee ruxetõena ariwahinskykeki, tamy ariwahinskyre iixideewimy. **16** Deuxu ruxetõenale heka rare, iny aõmysýdýý sõwehekýmyreki aõkõ inydee tarasana riwahinskyre. **17** Kaheka iny rieryre Faraò (Egitó bede iõlõ) ijyy dori inydee kia riteõsinyre iwese Deuxu rare wese wahe reteherenyké. Deuxu kiamy rarybere Faraò dee: —Adee kýny ariwahinskyre ruruõ kai bonyke iõlomy. Tai tahe ibutumy iny wani wiwihihý-ò roholakre. **18** Ibutumy Deuxu ixideewimy tuu riwinymy rýirakre. Ruxetõena riwahinskyke tamywi tahe riwahinskyra.

19 Inyõ tahe wadée timy rarybeõtyhy: —Aõherekibo kawesemy Deuxu inyõ aõhe risýnykre ada amobohe Deuxu aõwidýýna deramy reakre. **20-21** Tiu moõ rarybeõtyhy Deuxumy ibinamy. Iu inyõ butxi riwinskyre, aõma sudeõ rimykreu, riwinskyre heka butxiwihihýõ tamywikeki. Ibinaõ riwinskykeki tasý iwesele riwinskyke ibinamy tuutyhymy. Bedenamy riwinskyke noijaka tamy ridemyhýkemy. Ijõ butxi tamy wikeki. **22** Iwesele heka Deuxu rare. Rebureke heka inyõdee raykarananyke. Ijõ-ò tahe awike ta ruxetõena-di riwiõhenanyke iaõna aõna riijemys. **23** Idi tahe rõkõhõtinyreny timybo Deuxu wina, Deuxu loosõna awiremy iruxetõena inydeereny riwahinyhyymyhýre. **24** Judeukõdu mahãdu Deuxu ritare. Judeu mahãdu yribi sohoji aõkõ. Inyboho. **25** Osea tyyriti-ki

rybeō kiamy tai roire Deuxu rarybere wahe: —Ijō mahādumy sỹ aronykre wariòremy. Tahe waijoiy-ribi aõkõ waijoiõ mahādu aõkõ waijoimy arininikre idi aritakre. Tuumy ararekre. Tiu heka luuna juhuu inyō rewahinyõhyre.

26 Deuxu rarybere tiu: —Kaiboho juhuu waijoi aõkõ toite, tuuõmyta kowa-ki wariòreronymy boibekre. **27** Isaia tule rarybemyhŷre aõma judeu mahādumy wahe. Sõwemy, sõwemy imahāduõ häre tahe, ibutumy tarasanamy reakre. **28** Deuxu ele elemy rotŷñykre timybo rarybere myna. Ijō-ò ruxetòena riwahinykre ijō-ò adehuna riwahinykre riixãwidinyrenykremy.

29 Ijō Ritidŷña-ki Isaia rarybere: —Deuxu ibutu dinodu heka ruxetòena riwahinyõkeki, ibutumy judeu mahādu riixãwididŷñykre iwese Sodoma hāwā Komora hāwā-wana riixãwidinyre wesemy wahe.

30-31 Timybo rakaryberenykre kia aõmydŷñnanamy? Kialemy: —Judeukõdu mahādu-ò Deuxu tarasana riwahinyre tiu Deuxu riijeõhyymyhŷre härele. Judeu mahādu heka rityhynykemy idi ratximyhŷre ibede ywidŷña-di tahe tiu heka ritaõhyymyhŷrenyre tarasana.

32 Bede ywina rybe riyrubunykehäre awikehäre tiu tarasana ritaõtyhy. Rityhynytyhykekile heka tuuke. Tai tahe ritaõre tarasana, rityhynytyhyõrenyre. Tai tahe iwere mana iny riatymyhŷre were rydŷñnarenyre. **33** Ijòti nihikŷ heka roimyhŷre. Tiu heka riòhòreõtyhy iweribi-ò. Deuxu rybe-ki kia wesemy roire: — Judeu mahādury-ki mana nihikŷ wese retidimy doimyhŷde. Sõwemy heka iny rŷira tiu heka ityre-di

rariaõtyhy biu-ò hena-ò dehemynydeki wahe. Kia iny rityhynymy Jesuisi Kristu rýirale tahe ritakre tarasanaõ heka inatyhymy.

10

¹ Waityhydýýdu seriore, rexítõenymy wâhãre heka Deuxu-ò ibutumy judeu mahãdu biu-ò henamy rýikemy. Kiamy tuu rarumahãre. ² Reerymahãre tiiboho ibutumy rityhynymahãrenyremy Deuxu. Tiiboho ityhydýýnarený tahe òbitihyky aõkõre. ³ Tiiboho kiamy röhõtinymahãrenyre aõma judeu mahãdu heka bede ywina rybe rityhynyrenykekile rexíòbitinykemy heka röhõtinymahãrenyre Kristu-ò ta rexiwelòròkõlemy Kristu bede-ò rexihumyhýre, tai Deuxu iny-di awimy rarekemy. ⁴ Bede ywina heka Deuxu aõmydýýna tarasana aõkõ heka rare. Kristu rityhynymahãrenyke. Kia weseleke heka tii rimyrenyre rexíòbitinyre. ⁵ Moisesi dori ròritidýýre tuu: —Inyõ tiu òraruna-txi reseõhyy rarekeki, taile iny tarasanamy ratxike. ⁶ Kiamy heka ityhydýýna namyhýde. Uritere inyõ Kristu biu-ribi kòdidykemy ixinohõtidýýõna Kristu kidiwykredi uritere nohõtirenyõmy, isiratyhyre wahe. Tuu aõkõ iny òbitidýýna-ki rahamyhýre. ⁷ Uritere Kristu ixixana-di mohõtinynyõmyke isiratyhyre dori kia-ribi òbitidýýna kiditakremy. ⁸ Tii heka inyboho ribedeerynanymyhýre. Iòhòlemy heka iny-ribi ihýre warybereny wahe. ⁹ Iny taykyrenykile rityhynymyhýre inykile. Tai tahe rarybere inywitzira-ò aõma Kristu iny wedureny ihýremy wahe. Inyworený-ribi rikityhynymyhýrenykeki. Aõma Kristu heka

Deuxu riixixanyre rubu-ribi. ¹⁰ Taiki tahe biu-ò hena rakatarenykre. Aworibityhy rikityhynamahäke. Kiamy heka iny òbitimy rekelerenyke Deuxu dee wahe. Rarybeke iny-ò rityhynymy ratximyhŷremy tai tahe tuu relemy ratxike. ¹¹ Kiamy heka Ritina-ki roimyhŷre: — Inyō rityhynytyhyhyyke heka teysamy ratxike. Tiu heka anabedewoõtyhy tatyhyna-ki. ¹² Judeu mahädu dori judeukõdu mahädu-wana wiwesele rare. Ibutumy heka sohojihyyle iwedure, Inynyrŷ wahe. Ibutu heka inydee riwahinymyhŷre aõmybo iny rexitõenymyhŷre wahe. ¹³ Iny rexitõeny-wana Inynyrŷni-di tarasanamy, tai iny-ò riwahinymyhŷre. ¹⁴ Teerykôte heka timybo idi ratximyhŷre rexitõenymy. Timybo bieryke inyō tuu relyykõhäre heka rityhynyke. Tamy heka roholaõtyhy inyō tuu relyyõkeki tiu ityhydŷýõna. ¹⁵ Inyō heka raõtyhy, inyō biteõnyõkeki wahe. Kiamy tahe Tyyriti rarybereri: —Kia Rybewihikŷmy rybedu heka awi heka rare, dehemynyna heka awire, deysana rybe dori diwymyhŷde. Deuxu rybena ywina wihihikŷ heka diwymyhŷde. Tai tahe iny reysamy heka aõma Deuxu Rybewihikŷ tamy riwymyhŷreki wahe.

¹⁶ Ibutumy aõkõ tahe rityhynymyhŷre. Iwese Isaia Deuxu rybedu rarybere wese: —Inynyrŷ, Rybewihikŷmy tamyreny heka rarybemyhŷrenyre. Ihârele tahe rityhynyõhyymyhŷrenyre. ¹⁷ Ityhyna heka Rybewihikŷ-ò iny roholamyhŷreu, rityhydŷýmyhŷre. Kristu ityhyna tamy kedehemynykre, rybe wihihikŷ òraru-ki wahe. ¹⁸ Dŷýraxinaõ ari-winykre. Taholatenyõte aõbo Deuxu rybe-ò?

Kohe, ibutumy heka roholamyhŷre. Tyyritina-ki roire: —Deuxu rybe tŷmyra wihikŷ ibutumy riteònymyhŷre hâwâ hâwâmy. ¹⁹ Ijõ arŷŷraxikre: —Judeu mahâdu aõbo kia rieryõmyhŷre? Moisessi tyyriti-ki roire: —Deuxu biu-ò hena judeukõ mahâdu-ò ariwahinykre. Waijoi mahâdu ariwoxibronykemy. ²⁰ Isaia tahe idi tuu rarybere: —Iny wiwana mahâduõ heka Deuxu riijemyhŷre. Tii rexityñnyre taòrysydu mahâdu-ò. Itxi reare. ²¹ Isaia rarybere Judeu mahâdumy kia: —Ihârele Deuxu iny ritobinyrerimy ihŷre iny, iny nohõtibinaki wahe.

11

¹ Kaiboho heka timybo tahõtinymahâtenyte Deuxumy? Tii aõbo taijoi-ribi nohõti rosaremy —judeu mahâdu-ribi? Aõkõre. Jiarŷle, Paulo, judeu mahâduõ rare. Jiarŷ heka Abraõ riokoreõ rare. Benjami ijoioõ heka jiarŷ rare. ² Deuxu taijoi-ribe nohõti rosaôtyhy. Tii juhuu ritare. Elia juhuu Deuxu-ò taijoimy rarybere. Ryberiti-ki kia roire: ³ Tiiboho heka rybedu mahâdu rirubunyre. Tule axiwena wahidŷyna ribòhonyre. Jiarŷ sohojile aluure Deuxu. Tule ròrubudŷymy wadi ratxirenryrer. ⁴ Timybo Deuxu heka Elia-ò dirawyònyde: —Aõkõre, kai ihewoludutyhy waluunadu aõkõ tate. Waluunadu 7000 inymy rŷire aribihitximy wahe. Tule Bali suritxoo tiu rityhynyrenyõhyymyhŷre. ⁵ Katahe wijile iwesele rare. Iny ibutemy Deuxu hõrõ mahâdu rŷire. Tii taruxetõenadile ritarenyre. ⁶ Deuxu ruxetõena heka aõ iowy-di aõkõ riòwynymyhŷre Deuxu riwahinymyhŷre.

Aõwiwhikÿ diwinymyhÿdenydeki aõkõ heka tuu heka ratximyhÿrenyre iowydikeki tahe aõ ruxetõe aõkõ rare. ⁷ Deuxu heka judeu mahãduõ rihitxinyre tarasanamy reakré. Ijõ tahe iwety mahãdu wesemy ijõ rÿira. Deuxu tamy tarasana-ò ryryreri tiiboho roholaõre. ⁸ Tyyritina-ki rarybemyhÿre rôrõmy ratximyhÿrenyremy. Deuxu heka riruberenyre ihäre ta tõhõtireny ratòbonyrenyre. Taita rieryõhyrenyre heka Deuxu Tyytybythyhymy rarybemyhÿrenyreki wahe. Iwesele heka wijina roimyhÿre. ⁹ Ihetxiu Iòlò Davi iwesele rarybere: —Kia heka taworana bedehesina-ki, ramyrenykre, raborenykre, tabonahemy reserenykre idi aõhõkÿmy rotÿnykre. ¹⁰ Irue idymy releke tiu robiõkemy. Tiumy rarabunykre iaõbinabina-ki.

¹¹ Adeereny arÿyraxikre kiamy: judeu mahãdu resereu ixãwire aõbo? Aõkõre. Urile tarasana nade judeukõdu mahãdu-ò tai. Judeu mahãdu ibinamy tai rõhõtinykemy. ¹² Judeu mahãdu òraruna òraru-ki heka sõwemy iny-ò aõwiwhikÿ nade, judeukõdu mahãdu-ò wahe. Tahe awityhymy rarekre ibutumy judeu mahãdu ralokremy. ¹³ Jiarÿ, Paulo wahe, rybe wahidÿýdu heka jiarÿ rare. Judeukõdu mahãdu-ò tii heka jiarÿ rare. Uritere nohõti losarenymy kia waaõmysõdÿýna rare. Kia awi heka wadee rare. ¹⁴ Deuxu heka adeereny aõ nihikÿ adeereny riwinyre, kaiboho judeukõdu mahãdu rare. Judeu mahãdu robikre. Tai heka tiiboho biu-ò hena mahãdu-wana ratxikemy riwisÿnykre. Kia wese õsana ijõ tarasanamy rimykemy. ¹⁵ Judeu mahãdu wiji rityhynyõreri. Tai Deuxu ijõ mahãdu-ò biu-ò

hena riwahinyre, judeukõdu mahãdu-ò wahe. Iny sõwemy tai ritamy rÿimyhÿre òraruna-ribi. Iwese inyõ rubu-ribi riixixanyre wese kia rare iu judeu mahãdu ralòkreu wahe. ¹⁶ Juhuu paõ ere awimy Deuxu-ò biwahinykeki, ibutumy paõ ihõrõ rare. Òwòru rutysõmo Deuxu-ò biwahinykeki, ibutumy òwòru ihõrõ rare. ¹⁷ Òwòru ere judeu mahãdu wese rare. Tiiboho òwòru-ribi raòròmy raremyhÿ. Kaiboho judeukõdu mahãdu teròwymy atximahãtenyte. Kia òwòruru wesemy òwòru-ò ralòmy atximahãtenyte, tai tahe arumy atximahãtenyte. ¹⁸ Ixityhymy nohõtirenyõmy. Kaiboho dori iratyre awimy aõkõ atximahãtenyte. Òwòru rutysõmo aramyre judeu mahãdu tyby wese wahe. Aõkõkeki, kai bedesekre òwòru desede wese. ¹⁹ Kaiboho òsana marybebenykre: Tiiboho òwòru-ribi ritamy raremyhÿ inyboho rikibynyrenykre. ²⁰ Inatyhy rare. Urile õhõti-ribi losarenymy tiiboho iribi ritamy raremyhÿ rityhynyõrenyreki. Tule kaiboho talòmy tatemyhÿ tetyhynymyhÿtenytek. Tai ixiwededyõrenyre urile bexityhynymy. ²¹ Judeu mahãdu heka òwòru rutyhy wese raremyhÿ. Ihãrele tahe Deuxu òwòru-ribi ritare. Timybo tahõtinytenyteri —Deuxu aratarenyõtyhy. Tule aratarenyke timykeki. ²² Deuxu dori ywimy rare ijõ-ò. Tule tii isirare ijõ-ò: —òraruna-txi besebenykeki, tii aratarenyke. ²³ Judeu mahãdu ixypy rityhynyrenykeki, ixypy Deuxu ritidikre iherina-ò. Deuxu irurudirare ixypy ritidikremy— isiraõre Deuxu-ò. ²⁴ Kaiboho heka òwòru bederahy ludu wesemy atxitenyte. Iwese òwòru ludu-ò tii

aratidirenre wese. Judeu mahādu dori òwòru ludu wesele rare.

²⁵ Waityhydŷŷdu seriore, inatyhynaõmy adeereny arelyykre. Deuxu rieryre tiwesemybo judeukôdu mahādu rityhynykre. Ikonana kaiboho bityhynybenykreu, judeu mahādu ixybyle kanalokre. ²⁶ Tai tahe ibutumy judeu mahādu ritakremy. Tyyritina-ki heka kiaweselemy roire: —Siaõ-ribi tarasaduõ kanakre. Ibutumy heka judeu mahādu òraruna-ribi kòdòòsekre. ²⁷ Kia bedeu heka aritakre iòrarurený wahe iwese tuu rarybere wese juhuuhukýle. ²⁸ Katahe rasõwemy roira aõma judeu mahādu wahe. Tiiboho Rybewihiký òludu roire. Tamyreñy heka awi aõkõ Rybewihiký. Kia heka adeereny awimy ròhonyre. Tetatenya dori Deuxu-ribi aõma iwahidŷŷna aõna aõnawidŷŷnamy. Deuxu juhuu taluunamy walabiereny-ò rarybere. ²⁹ Deuxu heka tiu riwitxiranyõhyymyhýre. Releke wana heka riwinymyhýre tahõrõ mahādu dee. ³⁰ Judeu mahādu heka Deuxu rityhynyõmy roimyhýre wahe. Tai heka Deuxu ruxetòena adeereny diwahinyde. ³¹ Katahe judeu mahādu heka wiji roire ityhydŷŷmy aõkõ. Aõutxu tahe Deuxu ruxetòena ixybyle rimykremy rýira. Deuxu heka iximymy iny riteònyrerimy ihýre. ³² Deuxu ibutumy òraruro-ò rityhere idi taruxetòena ritŷnynykemy.

³³ Iny Deuxureny aõwi dinodu heka rare. Ibedeerytyhytihy rare. Inyõ ibedeywidŷŷna rieryõhyymyhýre. ³⁴ Tiu rikieryrenyõtyhy irayky, tiu rikibedeeryrenyõtyhy. ³⁵ Inyõ tiu Deuxu

tadiwidŷŷdumy isŷnyõna. ³⁶ Ibutumy dori Deuxu-ribi hikŷle nade ixidee. Ibutumy iruru namyhŷde. Tai tahe ibutumy wowydyna tamy rikiwahinyrenykemy inyboho ratximyhŷreny.

12

¹ Tahe waityhydŷŷdu serioreboho, aumyreny heka biwahinybenyke Deuxu-ò. Aramyrenykemy òbitihyylemy. Kia wowdynatyhy Deuxu-ò. Tii dori ibutumy aõma inydeereny riwinyre. Kia ibutele rarekre tamy. Tii dori sõwemy riwinyre inydeereny. ² Uritere riraõmy bede ludu mahâdu wesemy. Iwtxiramy boibeke. Tai Deuxu dee awimy kia rarekre. Aumy tŷmyramy ibutumy biwinymahâke. Tai tahe Deuxu ribedeerynanykre aõbo awire.

³ Jiarŷ heka Deuxumy rybeduõmy rare adeereny. Tai adeereny ararybekre bexijebenyke. Òbitimy marybemy aumy-ribi. Deuxu-ribi ityhyna adeereny diwahinydekí heka aõhe botŷŷnykemy mohõtinymahâbenyke.

⁴ Umy heka sõwemy txura txura roire, umy hitxi hitxinamy rŷire. Kristu ityhydŷŷdu mahâdu kia wese rare, Kristu woludu mahâdu wahe.

⁵ Tule Kristu mahâdu sõwemy aõmysŷdŷŷna witxira rŷire. Sõwemy iny wiribi hitxi rŷire. Iwese umy sohoji wese Kristu wo mahâdu rŷire. Ibutumy wiribi hitximy raaõmysŷdŷŷmy iwidŷŷmy rŷimyhŷke. Inyboho heka ibutumy iaõmysŷdŷŷna Deuxu-ò rikiwinymyhŷrenyke.

⁶ Deuxu heka aõwidŷŷna widŷŷna witxira iny sohoji sohoji-ò riwahinymyhŷre. Kai heka tŷnydŷŷna abrysikeki, awimy bexityhynyke

awimy biwinykemy. ⁷ Awimy wiòhedýýmy atximahäte wana, bòwiòhenanyke awimy. Rybedýýdumy atxiteri-wana awimy òbitimy bibedeerydýýmy. ⁸ Deuxu rybemy rybedu atxiteri-wana marybeke inydee bexityhynymy. Deuxu sôwemy adee nieru riwahinyre-wana, bòwiòhenanyke inywixira. Inydinodumy atxiteri-wana, òbitimy maaõmysýdýý ibutu dee. Kia dohodýýdukeki botohodýýkre inyõ aõ biwahinykeki awowi-di bowahike.

⁹ Wiribi ihitxidýýõmy. Tuu luu-di tahe inywixira hitximy. Uritere rybeõmy urirybele. Uritere rybe òbitikõmy rÿireò noõmy. ¹⁰ Kaiboho ityhydýýdu seriore atximahätenyte. Tai wiluumy atxibenyeke. Widee biwowydynybenyeke, ixidee aõkõ. ¹¹ Aõmysýdýýna-di boibenyeke. Ibutumy Innyrÿ-ò biwinybenyeke eysareny-di. ¹² Beysamy atxibenyeke ywina-di aõkõkýmy dýýnana-ki. Bexitõenyhyymahäbenyeke. ¹³ Aityhydýýdu seriorey-ki inyõ aõ ihoõkeki, tamy biwahinyke ahõrõ-ribi. Inyõ ihetoõkeki, bidybenyeke aheto-ò. ¹⁴ Inyõ ibinamy adeereny riwinykeki, tahe ibinamy aõkõ biòwynyke. Bexitõenyke Deuxu-ò tamy. ¹⁵ Inyõ reysakeki, tii-wana beysake. Inyõ rahinykeki, robukeki, tii-wana mahinyke, bobuke. ¹⁶ Ywimy ibutumy iny-wana boibebyneke. Ixityhy aõkõ nohõtiõmy. Kai dori ibutumy aõkõ teeryte, tule aaõmysýdýý bina awimy bimybenyeke. ¹⁷ Inyõ adeereny ibinamy riwinykeki, ibina-di aõkõ biòwynybenyeke aõma uritere ywihyylemy boike. ¹⁸ Wiwesehyyle ywimy rÿimyhÿre. ¹⁹ Inyõ umy aõma rarybekiki,

uritere ixiòwydÿýmy nohõtiõmy. Deuxu-wana birimy. Tii heka riòwynykre iaõhõkýmydÿýnana-di. Kia tahe roire Tykritina-ki. ²⁰ Aõma aõludu ramamy ruru wana, tamy rÿsÿna biwahiny, bemy tii ruru wana, tamy bee biwahiny. Tai tahe tii raixýrure aõbo adee riwinyre lau. ²¹ Aõbinahaký rÿira-wana, uritere iijiradÿýõmy. Ibutumy aõwihihikýle aõ biwinymyhÿke. Tai tahe rexihuke aõbina bina.

13

¹ Bityhynyke bede dinodu. Deuxu dori risÿnyre bede dinodumy. Ibutumy dinodu heka Deuxule inydeereny riwahinyre. ² Inyõ bededinodu rityhynyõkeki, tii heka Deuxu rityhynyõmyhÿre. Iny òbitimy ratxikeki, tiu bede dinodu rimyõtyhy ròtena-ki aõhõkýmy dÿýnana rotÿýnyõtyhy. ³ Inyõ òbitimy ratxikeki heka tiu bede dinodu lau ruberuõtyhy aõhe risÿnyõtyhy. Urile iny aõòtaõtalemy rotÿýnyreu tahe, tiile ruberumyhÿre bede dinodu lau. ⁴ Bityhynybenyke ibutumy bede ywina aõbo dinodu mahãdu raryberé. Brebuõlemy botÿýnybenyke. Deuxu diteònyde heka bede dinodu iny riwiõhenanykemy. Kai aõhõkýmy botÿýnymyhÿke aõòtaõtam ytatÿýnymahãte-wana. Bede dinodu dori tuu nade. ⁵ Ibutumy bede dinodu bityhynyke. Tii heka biwinybenyke Deuxu dee kia awire. Tai heka aõhõkýmy botÿýnybenyõtyhy. ⁶ Tule iòwy biòwynymahãbenyke. Ibutumy heka biòwynymahãbenyke aõma tuu dinodu rarybemahãre wesemy. Tai dori riòwynymyhÿre iaõmysýdÿýdu. Tii heka anawiõhenanymyhÿde. ⁷ Biòwynymahãbenyke aõbo

òbitire, ibutumy wahe. Aõma dinodu iòwydÿýmy rariòwymahãre-wana biòwynyke ibutumy awedu mahãdu wahe. Bityhynyke ibutumy.

8 Inydee tanadevenymahãte-wana, biòwynyke òbitihyyлемy. Inywixira luumy atximahãke ibutumy iny wahe. Tii dori Deuxu bedeywina-ki bede òtiidÿýna xiery ratximyhÿre. **9** Ibutumy Deuxudeewire heka kaa rare. Aeryna luumy iwese ixiluure wese, tahe tamy ibinaõre. Kai rubudÿýõmy aõbo, ada wasimy iribi texiwonyte ada ihãwyy-wana maõtakemy aõbo, texinohõtidÿýnyte. Uritere aõbina-di ixinohõtidÿýõmy aeryna-ò. Uritere aõbina widÿýõmy. Aerynaluumy mabeke iwese kai ixiluure wese wahe. **10** Luuna inyõ-di rarekeki ibina inyõdee riwinyötyhy rare. Ibutumy Deuxudeewina heka riwinymyhyre. Tii sohojile heka bede ywina-ki awityhyre.

11 Tule heka òbitimy matximahãke. Bededÿýnana dori iòhòmy resera. Bede ityre reakremy namyhÿde. Bexixabenkye wa, Inynyrÿ heka iòhòmy ratximyhÿre inonana-ò. Iòhòtyhymy relera juhu rityhynyrenyre-ribi. **12** Ruu heka ròhònymy rare. Txuu tule iòhòmy wahe. Uritere aõbinahakÿ bedeluruhukÿ aõmydÿýnana widÿýõmy. Diabo ijesu bitake aõwihihikÿ widÿý wahe. **13** Òbitimy biwinymahãke iwese txu rojuxana iny ratximyhÿre wese. Tai ibutumy iny rarybemahãke kai iluumy atximahãtemy. Uritere abededÿýnana huduõmy —itxÿteõmy, òtaõmy, adeburemy ijiraõmy, ihãruõmy. **14** Bexitõenymyhyke Inynyrÿ Jesuisi Kristu-ò wahe anawiòhenanykemy. Tai tahe

ibutumy òbitimy biwinymahâke. Uritere arayky aõmydÿñabinabina nohõtiõmy.

14

¹ Ijoiõ ityhydÿdu mahâduõ amahâdudÿmy rurukeki, ròtena ixinamy raloke iityhyna ibuterehâre tii-wana aõna aõnamy widee rybetyhymy rybeõmyke. Aribi hitximy raraykynyke hâre, bidyke. Ihârele biròtenybenyke.

² Ityhyna irurukõmy ratximyhÿre hâre biròtenybenyke. Tii òsana kiamy raraykynymyhÿre: Iny rexiòwynyke iròdude riròmyhÿrenyremy ijõ rôhõtinyke. Kai tahe òsana mohõtinyke kiamy. Tuu ibinaõre. Ityhynarenýurihimyòle rare. Brebunale sñy roholamyhÿre. ³ Inyõ tahe ibutumy riròmyhÿre. Awimy idi tahõtinymahâte-wana, wiribi hitximy aõkõ. Uritere iòhòresedÿrenyõmy. Deuxu dori ridymyhÿre iweselemy.

⁴ Deuxu deòdumy tii rare. Eòdumy aõkõ. Deuxu-ò tii rirawyonyre aõhebo rotÿñnymyhÿremy. Deuxu rarybeke aõbo òbitire, aõbo teòsare. Deuxu heka tii ritamadÿñnymyhÿre. ⁵ Kiamy rakaraykywesenanyrenykre. Txuõ aõworana bedehesi heka judeu mahâdu riywinymy roimyhÿre. Kia txuale Deuxu-ò reàlànanyymyhÿre rexinohõtidÿñnymyhÿre. Tahe aõkõre. Ijõ ityhydÿdu mahâdu tahe aõkõre. Tii iwitxira rexinohõtinymyhÿre. Ibutu txuu tamy awire Deuxu àlâna riwahinyymyhÿre. Ixideewimy iny sohoji sohoji raraykywydynanymyhÿre. Ixitawimy Deuxu riwowydynyre. Ibutumy iny òbitimy ixidee raraykynyke. ⁶ Kaiboho atxu biywinymyhÿbenykeki, kia tahe awire.

Xiwenade riròkeki, tii tule Deuxudeewire riwinyre. Inyō aõkõ riwinyre. Tii tule awimy riwinymyhŷre Deuxudeewina wahe. ⁷ Ixideewimy rikiywinyrenyôtyhy inynyrŷ-ò dori inyboho roire. ⁸ Inynyrŷdeewimy rikiwinyrenyke. Ihõrõ rare, aruruhârele, aõkõhârele. ⁹ Jesuisi Kristu rubu-ribi rexixare tai butu wedumy. ¹⁰ Inyboho heka ihõrõ mahãdu roire. Tai uritere inyseriore rybeõmy ixiradŷŷõmy. Inyboho dori sohoji sohoji Deuxuru-ò rexideòsinyrenykre. Iu tii ibutumy iny riywisinykre. ¹¹ Kiamy heka Ritidŷŷna-ki roimyhŷre. Inynyrŷ heka rarybere: —Inatyhymy, Ibutumy warue-ò tatiowotimy resekre. Rarybekre heka wamy Jiarŷ Deuxu raremy. ¹² Iny sohoji sohoji iximy relyykre Deuxuko-ò.

¹³ Uritere inywitzxira-ò ryberenyõmy tii ibinamy rare uritere aõwidŷŷõmy, iòraru-ki ixhydŷŷdu òraruna-txi resehemy. ¹⁴ Jiarŷ tahe kiamy rahõtinyre. Kia aõmydŷŷnana aõ aõkõ rare Deuxu-ò. Xiwena rŷsŷna rirŷsŷkeki aõ aõkõ rare. Uritere kia nohõtidu dee ibinare. Tiiboho rirõõke. Xiwena rŷsŷnarŷsŷ òraru-ki aijoiõ bibedewonyhenylau irŷsŷõmykre. ¹⁵ Aityhydŷŷdu serioreõ òbitiõmy ratxikeki tahe iru-ki arawidŷŷõmy atximahã. Tamy dorihe òbitimy aõkõ heka idi rõhõtinyke. Tii heka tule riwinykelemy ixidi rõhõtinyke. Timy aõki teòsam yrahaõhyymyhŷre aõma, xiwena rŷsŷna-ki. Kai aõki awimy aõma awityhy irŷsŷõmyke Deuxu Rioreõ dibinadŷŷnyke lau wahe, Kristu dori iòraru-ki rurure. ¹⁶ Kaki awimy òbitimy mahakeki. Biwinykeki inywitzxiraru-ki atxikeki, kia tai

uritere rieryõmy aki rahake. ¹⁷ Riroximyhŷrenyre, riõmyhŷrenyre —kia Deuxu Iòlona dee aõ aõkõ rare. Aõmale tahe rõkõhõtinytyhymyhŷreny: wiòhedŷyna, ywina eysana. Deuxu Tytybytyhy inydeereny wahidŷyna wahe. ¹⁸ Kia wese iny rÿikeki heka Deuxu dee wina rare, inydee tule. ¹⁹ Wii rikiwiòhenanonymyhŷrenyke ibutumy wiwesehyyle ywina-di. Tai iny tyhynareny rikikyhynanyrenykemy. ²⁰ Rÿsÿna òraru-ki aõhe wisýdŷ renyõmy, butumy dori Deuxu riwinyre. Kia inyõ iòraru-ki aõwitxiramy rõhõtinykeki tahe ibinare. ²¹ Aõ dee rÿsÿ vñ momo heka ibinare, tai tii rexiorarunykeki aõraru-ki urile bexijõnybenyke. ²² Kaa biwinykeki timybo Deuxu dee òbiti relemyhŷre, urile ibutu-ò tuu rybeõmy iny bedeòby, kia ira-ki aõ ibinakõre. ²³ Íjõ urihimyõ tatyhynymy ratximyhŷre heka iximy riatyke. Adee tahe òbiti heka rare. Aõbo riwinyre heka òraruna rare. Tai iwídŷõmy.

15

¹⁻² Iny ixira-di heka rõkõhõtinyrenyke ibutumy aõbo iny riwinymy whole. Idi rõkõhõtinymyhŷrenyke inywitxira aõlaubo ruberumyhŷré. Iny òbiti erykõ mahâdu-di. ³ Kristu dori kaki raremyhŷu ixideewimy aõkõ tuu riwinymy raremyhŷ. Wiwana ritidŷdu wesemy riki riritinymy whole: nad aõhõkõmydŷnana-ò tai heka bede-ò nad. Riòludunyre heka aõbo iòludu aõbinabinahãkõ rarybere heka riwaòludunymy raremy. ⁴ Tuheka roimyhŷre ihetxi Tyritina-ki inywiòhedŷyna reny. Iny heka ribedeerydymyhŷrenyre ywina-di

rakatxirenykemy rikiraòrenyke heka Deuxu aõmy bede dÿñana wahe. Rahykyu òraru rahykyu wahe rubu. ⁵ Tii heka wadée awire wii biwiòhenanyke. Deuxu anawiòhenanykemy adirený watxireri. Iwese Jesuisi Kristu riwinyre wese.

6-7 Iluu ratxirenykemy irumy wiluumy matxibenykemy. Iny sohoji sohoji raraykynyke Jesuisi Kristu rayky wese-di. Ityby Deuxu rayky wese-di rÿike òbitimy. Tai tahe inyboho ywinale rekeàlãamyhÿre Deuxu-ò, tii Jesuisi Kristu tybyreki wahe. ⁸ Deuxu ihetxi mahãdu òraru-ki Jesuisi Kristu heka judeu mahãdu deòdurenymy ioxisÿnyre. ⁹ Iwese rybetyyrítityhy rarybere wese: —Idi judeukõdu mahãdu Deuxu riwowydynykemy. Tai adee ariwiunykre judeukõdu mahãduy-ki. Jesuisi Kristu heka nade inatyhy riteòsinykemy. Judeu mahãdu riwiòhenanykremy Jesuisi Kristu nade. ¹⁰ Kiamy heka roire wiuna Ritidÿ-ki kia rarybere. Àlana adee ariwahinykre wiuna-ki judeukõdu mahãduy-ki ani-di arawiunykre. Ijõ-ki tulekre: —Tuheka wiuna-ki raritidÿ roimyhÿre judeukõdu mahãdu beysake wa judeu mahãdu-wana. ¹¹ Ijõ-ki kiamy roire: —Àlana heka biwahinykemy Inyryrÿ-ò idi watxireri, kaiboho tule judeukõdu mahãdu. ¹² Deuxu dee rybeduõ, Isaia tuu rarybere: —Rexiriòkòremy heka irybe roimyhÿre. Ijese riòkòre wahe. Tii judeukõdu mahãdu iòlomy ronykre. Tiile heka riraòmy roimyhÿkre. ¹³ Jiarÿ rexitòenyreri, Paulo, kaiboho, Deuxu heka arateysanyrenykre sôwemy ywina-di, tyhydÿna-di. Kiamy heka adirený heka

watxireri, waseriòreboho. Jiarŷ heka rexítòenyhy
watximyhýré Deuxu arawiòhenanykemy adeereny
rexiterenymy watxiwâhâre. Deuxu Tyytybytyhy
ruruna-di raròsôna-di adeereny kidiwahinykemy
watxireri.

¹⁴ Kaiboho òbitimy ahâtenyte waityhydýýdu
seriòreboho. Sôwemy aõna aõna witxira
teerytenyte. Inywitzira bibedeerynybenyke
dori teerytenyte. ¹⁵ Ihârele taheka atxirený
wanohôti reare inatyhymy tai warybe rewahiny
Deuxu riwatyhynymy kawese riwasñyrekí.
¹⁶ Biwateònkye taheka judeukôdu mahâdu-ò.
Jesuisi Kristu dori riwatare tadeòdumy idi
judeukô mahâdudikemy. Iu Deuxu rybe wihikýmy
rarybemyhýreu, xiwena wahidýýdu wese rare.
Kia tahe judeukôdu mahâdu Deuxu-ò awike. ¹⁷ Tai
tahe Jesuisi Kristu-wana rexibedesanymyhy
Deuxu-ki waaõmysýdýýna òraru-ki. ¹⁸ Jesuisi
Kristu Rybewihiký týmyra-di rareri. Rexítòenymy
rare adeereny. Tai kaiboho òbitimy teletenyte
Deuxu Tyytybytyhy òraru-ki wahe. Wadeysamy
heka watxiwâhâre. Jesuisi Kristu adeereny
riwinyreki wahe. Jiarŷ reerykôre iwitzira
mahâdu-di. Tahe aõma waaõmydýýnana reeryre.
Tiu dori biwawiòhenanyke judeukôdu mahâdu
aritakemy. Deuxu mahâdu judeukôdu rarekemy.
Òbitimy ikoreny-ki raremyhý. ¹⁹ Rybe wihikýmy
rybe-di rarewâhâ tamyreny. Aõna aõna wiwihiiký
irurený-ò rewinywâhâre. Deuxu Tyytybytyhy-di
Jerusalë hâwâ-ribi heka rybe-di rare. Iliri
bede-ò wahe. Ibutumy bede bedemy rarybere.
Jesuisi Rybewihikýmy. Ibutumy waaõmysýdýýna
rewinyre, Deuxu wadée riwahinyre wahe.

20 Ihāre tahe ararybekemy watxireri tiu iny roholakōmyhŷre mahādu-ò. Ijōō dohodŷýna iny ritohodŷýnomyhŷre. Tai ikomy ararybekemy ixidi watxireri. **21** Isaia dori kia Tyyriti roire: — Tiu iny tamy roholakōmyhŷre tamy ijomonaõmy rarybere. Tai rierymyhŷre. Tai tahe roholakre tahe rityhyntykre.

22 Tai heka raraõlemy watxiwāhāre —adeereny. **23** Katahe kaki rexihumy waaõmysŷdŷý ratxireri. Katahe arorarenymy arake watxireri beòrakôle arakemy ixidi watxireri. **24** Espanha bede-ò arakemy watxireri. Arakreu dori Roma-ò aroramay heka arakre. Iribi inyboho ibutumy rakatximyhŷreu tahe tako-ò biwaixidŷýnybenykre. **25** Ikoki taheka wahidŷýo ariwykre Jerusalē-ò. Jerusalē hāwā mahādu dori aõhōkŷmy rotŷýnymy rŷiramyhŷ. **26** Macedonia bede-ki Akaia bede-ki tamy nieroõ riwahinykremy ratxireri dohodŷýna mahāduõ kia rama rahureri mahādu wahe. **27** Tiiboho riwiohenanyre deysana-di. Kia òbiti rare. Iribi tahe Deuxu rybe aõmydŷýnana, Judeu mahādu-ribi nadé. Tai tahe judeukõdu mahādu, tule judeu mahādu riwòhenanonymyhŷke taaõwiwi-di. **28** Kaa niero-di arakreu, tahe aroramay arehemynykre. Iribi Espanha-ò arakre. **29** Tuu awana watxikre, tahe teysamy Inynyrŷ-di rakatxikre.

30 Bexitòenyke wadée waõmysŷdŷýna sôwemy watxireri ariwinykremy. Deuxu Tyytybytyhy heka sôwemy wadée nadé adeereny ariwahinykremy, luuna sôwemy adeereny ariwahinykre. **31** Tule ityhydŷýdukõdu mahādu Judeia wadée aõbinahâkŷ wadi ratximyhŷre.

Wadi bexitòenybenyke jiarŷ iribi arahenykre. Tule kaa nieru rewyreri waribi teysamy rimyrenykre. ³² Tai tahe awanareny tahe wadeysamy arehemynykre Deuxudeewikeki. ³³ Deuxudeewikeki wii riki Deuxu ywina adeereny watxireri. Kie.

16

¹⁻² Fibi hāwyy ityhydŷŷdu serioreō adee rakre. Tii heka Sekrea hāwā ludu dohodŷŷna mahāduō rare. Tii heka dohodŷŷdu mahādu riwiòhenanymyhŷre aōu aōu aityhydŷŷdu seriore wesemy. Tii kaiboho biwiòhenanykre, tii dori sōwemy riwawiòhenanyre.

³ Birybedŷŷnyke Prisila Akila-wana. Tii wawiòhenadŷŷdureny. ⁴ Tii wadee sōwemy riwinyre rubu lau ruberuôtyhy. Tai jiarŷ realàwâhâre tamy, tule tuu ibutuma Judeukõdu dohodŷŷna mahādu. Iheto dohodŷŷna mahāduō warybe wehityhyna biwahenyre. ⁵ Epenetu-ò biwehityhyny. Tii ibutumy ityhydŷŷdu-ribi juhuule rityhynyre Asia bede-ki. Tii wabiôwa rare. ⁶ Marie adeereny raaõmysŷdŷŷtyhyre. Biwehityhyna wanimy. ⁷ Adroniko, Junia wana biwehityhynanykre. Tiiboho judeu mahāduō roire. Rôtenawo-ki wawana roiremyhŷ. Dohodŷŷna mahādu riverytyhyre. Deuxu deòdŷŷna mahādu heka wakomy rityhynyre. ⁸ Ijō waityhydŷŷdu biôwa Ampliato inire. Tamy kanarybekre tule. ⁹ Urbano, Estaki-wana tule Kristu dee wawiòhedŷŷdu tule rybe wehityhyna tamy biwahinyke. ¹⁰ Apele heka ityhydŷŷdu tyhy rare. Biwehityhynanyke. Aristabulo-wana heto woludu mahādu

biwehityhynanykre warybe tamy. ¹¹ Tule biwehityhynanykre Herodiaõ —waijoiõ tii rare judeu mahăduõ wahe. Kristu dee dori kia iny òbiti rare. Narciso heto ludu ityhydÿýduõ heka tule biwehityhynanykre warybe tamy. ¹² Tule Trifena, Trifosa, Peside-wana raaõmysÿdÿýmy Inynyryreny-ò biwehityhynanykre wary tamy. ¹³ Rufu tule Deuxu dee aõmysÿdÿýdu rare ise tule. Tii dori nadi wesemy riawaisinanyre. ¹⁴ Asincrito, Flegonte, Hermes, Paroba, Hermas, tule biwehityhynanykre ityhydÿýdu mahădu. ¹⁵ Filologo, Julia-wana, Nereu taseriore-wana, Olimpa, ityhydÿýdu mahădu tii-wana ratxireri ibutu-ò warybe wehityhyna. ¹⁶ Ibutumy aseriore debò bimyke biwehityhynanybenykre ibutumy. Ibutumy Kristu tyydÿýdu mahădu-ò arawawehityhynanykre. Tule kaki dohodÿýna irybe wehityhynanyre adeereny riwahinyrer.

¹⁷ Rybeõ roire kaa rybe tyyriti ixiydynako-ki. Ijõ aõhe dÿýnana doimyhÿde kia hetowo hitxina-ki. Iwitxiramy heka taerydÿýna mahădu —iwese inydeereny erydÿýnamyhÿre wesemy aõkõ kia lau tahe bexiebenyke. ¹⁸ Aõ Jesuisi dee aõkõ raaõmysÿdÿýnyre. Ixidee tule heka raaõmysÿdÿýmyhÿre aõ ixidee ritarenykemy rôhõtinymyhÿrenyre. Tiiboho heka rarybewihikÿmyhÿrenyre, aõma, ruikedÿýmy timy bede erykõ tuu ratximyhÿrenyre. ¹⁹ Jiarÿ Wadeysamy watxireri kaiboho òbitimy ibutumy toiteki. Araerywâhã jiarÿboho aõbo òbitire uritere aõbina widyyõmy. ²⁰ Deuxu ywisidÿýna wahidyyyna dori Satanasi riixãwididÿýnyke. Jesuisi Kristu

Inynyrȳ wiòhedŷ̄na adeereny riwahinykemy idi watxireri.

²¹ Tximòtxi dori wawiòhedŷ̄du rare. Lucio, Ijasõ, Sosipatu, wajudeuijoi-wana tule adeereny irybe wehityhyna riwahinyre. ²² Jiar̄y, heka Tercio, reritinyrerri aõbo Paulo rarybere adeereny. Jiar̄y adeereny warybe wehityhyna rewahinyrerri. ²³ Jiar̄y heka Kaio heto-ki watxireri, dohodŷ̄na rabutunyreki watxireri. Kaio irybe wehityhyna adee riwahinyre. Tule Erasto hãwã nieru rubudŷ̄du rare. Tule Quarto inyseriorereny rare. Ibutumy heka kaa irybe wehityhyna adeereny rewahinyrenyreri. ²⁴ Inynyrȳ Jesuisi Kristu ruxetðena ibutumy adeereny kanakemy idi watxireri. Kie.

²⁵ Deuxu irurutyhy-di rare. Tii heka adi riyrubunykemy adi watxireri. Iwese rybeweityhyna rarybere wesemy, ruru adee riwahinykre. ²⁶ Kaheka Deuxu tarasana rare. Ibutumy iny mahãdu kaa tarasana rare. Katahe wiji ibutumy Deuxu rybemy rybena reamyhŷ̄re. Iwese Deuxu rybedu mahãdu juhuu rarybere wesemy. Deuxu heka ibutu-ò tuu rarybere. Tai tahe ibutumy iny Deuxu Tyytybytyhy rierykre tule rityhynykre. ²⁷ Deuxu-ò àlâna biwahinykeki tii dori bedeeryna ratximyhŷ̄re Jesuisi Kristu òraru-ki wowydyna tamy biwahinybenykre aõu aõu. Kie, Paulo.

Deuxu Rybe Tyyriti New Testament in Karajá (BR:kpj:Karajá)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karajá

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Karajá [kpj], Brazil

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Karajá

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

55ce0bcd-101e-52a3-984e-847027efe150